

Barcelona	Edició vespre	2'50 ptes. mes
	Edició matí	2'50 "
Península		7'50 " trimestre
Amèrica i Filipines		8'50 " "
Unió Postal		25 " "

La Veu de Catalunya

Any XXXVII. - N.º 9.775

Barcelona: Dijous, 29 de setembre de 1927

10 cèntims

REDACCIÓ I IMPREMTA
Carrer de Ferlandina 7, 9 i 11
(Prop de la Plaça dels Àngels)
Telèfon num. 4396-A

ADMINISTRACIÓ
Rambla de St. Josep. 16, principal
Telèfon 184-A
Anuncis esquelles comunicats
i reclams a preus de tarifa.

Edició del vespre

El Doctor En Joan Pelegrí de San-Serní

Metge

ha mort a l'edat de 77 anys havent rebut els Sants Sagraments i la Benedicció Apostòlica

(A. O. S.)

Els seus fills Joan Rnd. Lluís i Joaquín, fills polítics Josep M.ª Vila i Francisca Carner, néts, néta política, germans polítics, nebots nebotics polítics, cosins, cosines polítics i parents tots, en assabentat de tan dolorosa a l'acte de l'enterrament, demà, divendres, a un quart de dotze del matí, per acompanyar el cadàver des de la casa mortuòria, Baixada de Sant Miquel, 1, a l'església parroquial de St. Jaume, i d'allí al Cementiri Veïl.

No es convida particularment

El dol es dona per acomiadat

Escacs Comtal Club es complau d'anunciar per a molt aviat altres proves per a la qual estan compromesos valuosos elements escaquístics.

Café DEBRAI
Admeten ofertes per a noves sucursals

Amb gran concurrència de socis, rotarians forasters i invitats, ha tingut lloc al Ritz la reunió de costum del Rotary Club.

El secretari del Club, senyor Miró, parlà extensament de l'assemblea del districte rotari hispànic celebrada fa pocs dies a Madrid, amb assistència dels presidents i secretaris dels treze clubs que el formen.

Aquesta assemblea, ultra deliberrant sobre qüestions de la vida interna i de funcionament dels clubs, especialment pel que es refereix al programa d'actuació per l'any aprovat a la reunió de governadors rotaris d'Europa, tinguda a Zuric, adopta per unanimitat l'acord de designar Barcelona per celebrar-hi la primera conferència de clubs Rotary peninsulars, que tindrà lloc probablement per l'abril proper.

També fou acceptada en principi una proposta del Club de Màlaga suggerint la reunió a Sevilla, aprofitant l'Exposició, d'un congrés Ibero-Americà de rotarians.

L'assemblea de Madrid fou presidida pel governador rotari d'Espanya, doctor Florestan Aguilar, a qui acompanyaven J. Mulholland i J. B. Sutton, ex-president i tercer vice-president, respectivament, del Rotary internacional, i un representant per assistir a l'esmentat acte, el doctor Aguilar obsequià els delegats dels clubs amb un sopar íntim en el seu esplèndid casal.

El senyor Miró va remarcar l'ambient, característic del Rotary, d'alta i comprensiva cordialitat en què es desenrotllaren els actes essencials.

Pel senyor Llorens, president del Club, fou mostrada als socis la bella bandera del Rotary Internacional, model reglamentari, que els rotarians de Barcelona dediquen als seus companys de Saragossa. El senyor Llorens comentà l'acte amb oportunes i eloqüents paraules.

El Club, finalment, reprengué, amb gran animació, el tema dels serveis de comunicacions a la nostra ciutat, aportant la majoria de rotarians presents una gran varietat d'exemples pràctics demostrant dels defectes que cal corregir i assenyalant les solucions possibles que la realitat fa inajornables.

L'únic col·legi de Barcelona que pel juny últim examinà a l'Institut els alumnes de tots els cursos dels distints Batxillerats, fou el Liceu Garcigoy, València, 24.

A l'Ateneu Barcelonès demà, a les set de la tarda, donarà una conferència En Ramon Masferrer Viñola sobre el tema: «Ciència, Art i Filosofia» (Introducció a l'art de la vida).

Acadèmia Pràctica
Comerc i Idiomes
Via Layetana, 57, pral. Fontanella, 4
Classes de 9 a 11 i de 3 a 10
Ensenyament per a joves i senyores
Perfeccionament d'estudi per a majors d'edat
Locals i aules separats

Ha sortit la traducció castellana de l'obra del doctor Emili M.ª, «El Peico-anàlisi». És la tercera de les traduccions de «Monografies Acadèmiques», publicades per l'Editorial Arnaú, de Vilanova.

Les dues anteriors, «Fisiologia, fisiologia i clínica de les glàndules de secreció interna», del doctor Leandre Cervera, i «La Electrocardiografia en el diagnòstic de les malalties del cor», del doctor Cristóbal Cortés, han tingut un franc èxit de venda a Espanya i Amèrica i han estat justament elogiades per la premsa científica.

PIANOS CUSSO SFHA
Verticals, cua i combinats. Canuda, 31

El pròxim dilluns arribarà a Barcelona el famós orientalista indi Mr. Jinarajadasa, acompanyat de la seva muller.

Jinarajadasa, va néixer a Ceylan, i educat a les Universitats d'Anglaterra i d'Itàlia, actualment recorre Europa, donant conferències. El pròxim dimarts, a dos quarts de vuit de la nit, en donarà una a l'Ateneu Barcelonès, sobre el tema: «L'idealisme en la vida diària». És possible que doni també una altra conferència pública.

La seva muller, Mrs. Dorothy Jinarajadasa, una de les principals directores del moviment reivindicador de la dona índia, donarà una conferència al local d'Acció Feminina de Barcelona.

El matrimoni Jinarajadasa, sortirà cap a l'Índia el dimecres que ve.

Cafè la Gargà
Treballant a l'estació del Nord, a la Sagrera, el carreter Francesc Herrera i Vinuesa, de 44 anys, es fracturà el braç esquerre.

Un gos mossagà a Jaume Fraixas i Sentís, de 67 anys, i l'erosionà fortament a la cama dreta.

L'obrer tramviari Antoni López i Nebreda, de 27 anys, mentre treballava al carrer de Sant Andreu, es produí una ferida contusa a la mà esquerra.

A Pere Gorgues, del seu establiment de la Ronda de la Universitat, li retornen tres màquines de retratar valorades en unes 600 pessetes.

A l'establiment que Ruff Alarcón té a la Ronda de Sant Pau, 59, entrenen lladres i s'emportaren peces de roba i mil pessetes en metàl·lic.

Al dispensari de la Ronda de Sant Pere ha estat curat de ferides a la cervice i cama esquerra Pere Martí Rovira de 27 anys, que li va ocasionar un camió al Passeig de Sant Joan, per on el ferit anava en bicicleta.

Al carrer Galileu, Concepció Gasolha ha estat agafada per l'auto número 50.123, conduït per Ramon Gasolha.

La Concepció resultà ferida i el xofre fou detingut.

Col·legi del Redemptor

Amb diploma d'honor (R. O. 5 de febrer de 1916)

Dirigit per Reverends Sacerdots

Pàrvuls - Elemental - Superior - Segona Ensenyança i Idiomes

Pensionats - Mig pensionats - Externs

Carrer Teodor Roviralta, 45 (Avinguda del Tibidabo)

AVIA 1

Reobertura de l'establiment

VIDUA BAQUÉ

8 ARCS, 8

TELÈFON, 177, A

ACADEMIA BAIXAS

ENSENYANÇA
DIBUIX
INTURA

per a
AB-DOS SEXES

Carrer del Pi nº 1-pla

LOCALS

Aquest número de LA VEU DE CATALUNYA ha sigut censurat per la censura del Govern Civil

Observatori meteorològic de la Universitat de Barcelona. — Dia 28 de setembre de 1927.

Hores d'observació: A les set, a les tretze i a les vuit.

Baròmetre a l'alt nivell de la mar: mil·límetres 764.8, 763.4, 763.5; milibars 1019.7, 1020.5, 1020.6.

Termòmetre a l'ombra. Esc: 16.2, 15.0, 18.5. Humid: 12.4, 12.6, 12.3.

Humitat relativa de saturació: 58, 74, 58.

Direcció del vent: N., N. O.

Velocitat del vent: 5, 2, 2.

Estat del cel: Quasi tapat.

Classes de núvols: Al Cu. Nb., Cu. Nb., Alst. Cu.

Temperatures extremes a l'ombra: màxima, 16.6; mínima, 13.0; id. prop de terra, 0.0.

Oscil·lació termomètrica. 3.6. Temperatura mitja, 14.3.

Precipitació aigua, des de les set del dia anterior a les set de la data: mm, d'espessor, o sigui litre per metre cúbic, 0.0.

Recorregut del vent en igual període: 121 km.

Observacions particulars: No-cap.

Al carrer de Pelayo, a l'interior d'un tramvia de la línia número 59, el cobrador Joan Pérez, de 28 anys, es va barallar amb el passatger Eladio Seoane, de 25.

A conseqüència de la baralla, el cobrador sofrí una contusió al front, i el passatger a la manopla esquerra.

Foren auxiliats al dispensari del carrer de Sepúlveda.

- Paraigües Cardús Portaferrissa, 10.

La criatura Manuel Martínez i Albarracín, de dos anys, domiciliada al carrer de Cardús, 5, en un descuit de la seva mare va beure lèixiu.

El nen intoxicat fou assistit al dispensari de Casa la Ciutat.

- Joies veritable ocasió
Objectes usats de totes classes - Fallers, 41

A la finca de L'Albanya, mort Joan Parés, a conseqüència de les ferides rebudes en explotació una barrinada al poble de Calaf.

- Verdader Banyeres, lavabos, Rda. Universitat, 9.

Escacs Comtal Club ha celebrat un torneig handicap al qual ha participat donant la següent classificació: Primer, Ramon Cunillera; segon, Plàcid Soler; tercer, Joaquín Boscomà.

Queden adjudicats respectivament els premis donatius del soci del club Josep Díaz, consistents en el distintiu de l'entitat, els quals són una medalla d'or i dues d'argent.

La prova del torneig ha estat molt forta: ho demostra els valors primers que han sortit vencedors, els quals són molt coneguts per haver pres part diverses vegades en els campionats de Catalunya.

SOVINT US MANCA EL MOT JUST

Apreneu a expressar-vos clarament, i amb vivesa i correcció :- Descobriu i corregiu les vostres faltes :- Pocs minuts cada dia, seguint un curs del LICEU DALMAU, us procuraran un veritable plaer i un resultat sorprenent

El català, l'esperanto, l'espanyol, el francès, l'alemany i l'italià, són idiomes que podeu aprendre de bell nou, o bé perfeccionar-vos-hi, o, encara, evitar d'oblidar-los, fàcilment, econòmicament, a casa mateix, pràcticament, millor que en el país respectiu, pels cursos i materials moderns, establerts amb èxit a Catalunya :- Centenars de testimonis en confirmen la veritat

EL TO

El so, l'expressió, l'accent de la frase viva, tal com la dona, (realística-ment), el lingüofon, fa fàcil i plaent d'aprendre el significat de cada una, que és ratificat per la traducció literal i lliure, en llibre que us permet de veure l'ortografia i la traducció dels mots i frases que sentiu parlar.

LA REPETICIÓ

Si podeu sentir, sense cansar ningú, indefinidament cada frase i cada paraula, la repetició us és agraçada. I —veritat— la repetició és l'única manera d'aprendre bé de parlar. Només el lingüofon del Liceu Dalmau us dona aquesta possibilitat. Ni a la ràdio, ni al professor personal, ni a l'estranger, podeu demanar de repetir totes les vegades necessàries les frases que voleu aprendre.

Sr. Director del Liceu Dalmau
Carrer de València, 245. - BARCELONA

Prego de trametre'm informació completa de preus i condicions d'adquirir els coneixements i aptituds que requereix la vida professional i social general dels nostres dies.

Carrer.....

Nom.....

Ciutat.....

VERITAT LAMENTABLE

En pensar el temps i les dificultats que costa d'aprendre pels sistemes antiquats, heu desistit d'adquirir aptituds i coneixements que necessiteu per a la posició social o professional que avui ocupeu o aspireu a ocupar.

NO ES PAS TARD SI JA HO PODEU HAVER

Però cal no esperar demà, si avui és possible. I avui ofereix el Liceu Dalmau facilitats tals, que a casa mateix o en classes personals de qualsevol de les seves sucursals podeu aprendre:

IDIOMES:

de parlar i escriure perfectament anglès, francès, alemany, italià, en 4 a 8 mesos.

ORTOGRAFIA

i correspondència general i comercial en els diis idiomes, i en català, espanyol, esperanto, en 2 a 4 mesos.

CAL·LIGRAFIA

manuscrita aristocràtica, comercial, ràpida, rodona, etc., en 1 a 2 mesos.

ARITMETICA

abreujada per a totes les operacions de Comerç, Banca i Borsa, en 3 a 6 mesos.

TENEDURIA

de llibres de Comerç, Indústria, Banca, en 2 a 5 mesos.

ESTENOGRAFIA

i dactilografia, aplicables a tots els idiomes essencials, en 2 a 4 mesos.

DES DE L'EDAT DE 14 ANYS

és el millor moment per a començar d'adquirir la cultura pràctica d'idiomes i comerç que ofereix el LICEU DALMAU en classes personals i per correu.

L'ESCRURE

Quan una paraula us és coneguda de so i de sentit, us interessa de saber-la escriure. Llavors feu de bona gana l'exercici d'escriure que comporten les lliçons lingüofòniques del Liceu Dalmau. La correspondència del Liceu Dalmau amb cada alumne és particular i cunyada exactament a les condicions personals de cada alumne. Aquest és un dels secrets d'èxit del Liceu Dalmau.

Fàcil a aprendre i difícil a oblidar :- Fàcil lernebla kaj malfacile forgesbla :- Easy to learn and hard to forged :- Facile d'apprendre i difficile d'oblidar, batxillerat, comerç, idiomes i qualsevol aptitud o coneixement de cultura pràctica si l'estudieu pels mètodes del

LICEU DALMAU, VALENCIA, 245, BARCELONA

LICEU DALMAU

ICEU
ICEU
YCEE
YCEUM

C. València, 245 - BARCELONA - Telèf. 1845 G

SUCURSALS:

SAB·DELL TERRASSA

MANRESA

Pl. Sant Domènec, 1 Plassa Major, núm. 9 Sant Antoni, núm. 5

DEMANEU-NE REFERÈNCIES I PROSPECTES

Noticies de l'Estranger

It's wrong, she

La memòria de Nungesser i de Coli

UN RIU I UN LLAC PORTARAN LLUR NOM

Ottawa, 28. — El Canadà es proposa clorinar la memòria dels aviadors Nungesser i Coli perpetuant llurs noms.

No fa molt que el servei federat topogràfic ha assignat l'existència d'un riu i d'un lloc al nord est d'Oriol. Al primer es donarà el nom de Nungesser i Coll i serà anomenat el lloc. — Franyola.

La copa Schneider
RECORDS HOMOLGATS

Roma, 28. — La Comissió esportiva central de l'Aero Club d'Itàlia ha decidit homologar els vols realitzats amb motiu de la Copa Schneider, disputada recentment a Veneçia.

Ha estat declarat vencedor l'aviador anglès Webster, el qual realitzà el curs amb un 100 per cent de precisió, crin es sabut, el recorregut i els 330 quilòmetres a la velocitat de 438 km.

lòmetres i 282 metres per hora.

En conseqüència, l'Aero Club d'Anglaterra ha estat declarat possessor de la Copa Schneider durant l'any 1927.

La comissió ha homologat també el record de velocitat batut anteriorment i establert per Webster a la dita xifra de 453,23 quilòmetres per hora. — Fábra.

HOM PREPARA A LONDRES UNA ARRIBADA TRIOMFAL

Londres, 28. — Es prepara una entrada triomfal al senyor Webster, guanyador de la copa Schneider, i l'aviador britànic que prengué

La senyoreta El ller
REGISTRE A L'OFICINA

Nova York, 25.- La Seigniora Ruth Elder no ha desistit del seu vol transatlàntic.

Ahí registrà l'aparell en l'oficina de duanes, ço que l'obligà a emprar el vol dintre de 72 hores; en efecte, el contrari es veurà obligada a efectuar un nou registre.

El signant del rebut ha escrit el document aquests paraules: «La na sortí i és la primera vegada que es compleix aquest requisit de registre duaner. — Franyola.

L'aviador Fonk

HO DEIXA PER L'ANY QUE VINGA

Nova York, 28.—L'aviador Fou d'acord amb els subvencionadors i viatge, ha declarat que no intenta aquest any el seu raid Nova York-Paris per estar la temporada malavençada i no essent el temps a favor, desmuntarà l'avió a l'ala de París, a bord del qual ha d'efectuar la travessia de l'Atlàntic.—Franyola.

ARRIBADA A BAGDAD
Londres, 28. — Telegrafien de Bagdad a l'Agència Reuter que l'aviació alemanya Koencke arriba anit per la nit a Bagdad. El pilot de l'avió, Koencke, s'ha proposat reprendre el vol demà dijous, al matí. — Fabra

UN ATERRATGE FORÇAT
París, 28. — Telegrafien de Beirut a l'Agència Havas que l'aviador alemany Koencke i els dos passatgers que l'acompanyen s'han vist obligats a aterrar a causa d'una petita avaria al motor.
L'aterratge s'ha efectuat a les 10.45. Després d'una breu parada, els tres s'han dirigit cap a Bagdad.

Gran Bretanya

JOHN WAHEATLEY I LES AL
CIIONS

Londres, 28. — Se sap que John Waheatley, membre del parlament, representa Glasgow i que fou nistre de Sanitat en el gabinet MacDonald, ha anunciat que no

presentarà en les properes eleccions.
— Franyola.

EL DESBORDAMENT DEL TAMBOR
— FRED

Londres, 28.—El desbordament de l'aigua del Tàmesi ha produït gran inundació a les valls del Cheshire que preuen caríc pel·lisses. Les signes comuen pujant i han assolit a Slapenstun una alçada de dos metres sobre el nivell normal. Les collites de la regió inundada s'han perdut complet i el treball ha cessat als camps i estan isolades per aigües ombroses granges. Demés les neiges s'ha desencadenat un

FRANÇA

DILLUNS FRANÇA CONTESTA

París, 28. — Trobant-se novament a París el senyor Briand, de retorn de Ginebra, és probable que la postura del Govern francès a les negociacions amb els països de l'Est, i especialment amb els soviètics, relatives a l'assassinat de Kirov, haurà canviat.

Es diu que la resposta de F. I. indicarà la impossibilitat d'endre's sobre les bases formulades a Rakowski.

Al mateix temps s'insisteix en els cercles polítics que Rakowski invitat d'anar a Rússia per a prendre part en les sessions del Consell de la Tercera Internacional, i que la no tornara a París.—FRANC

La Veu de Catalunya

AQUEST NUMERO DE «LA VEU DE CATALUNYA» HA ESTAT PASSAT PER LA CENSURA DEL GOVERN CIVIL.

Comentaris del dia

LA LITERATURA Sota l'epígraf de *La actualitat que passa*. — La literatura política en Espanya, el vell Brusi insereix un article de Mariano Marfil, on llegim les ratlles següents:

La producció de literatura política en Espanya es escassíssima. Se passen mesos i mesos sense que pugui ocupar la atenció d'un lector la tribuna parlamentària, molt limitada de la premsa, i son habent tendit a augmentar el nombre de llibres, però de mala qualitat. Els autors de llibres de literatura política, sin embargo, són molt nombrosos. Entre ells, cal destacar els noms de: Elorrieta, Muñoz Casillas, Goicoechea, García Gallego, han llançat al mercat llibres de literatura política. La immensa majoria d'ells són meros ensaïes, discursos frustrats, articles amplificats, en suma, llibres de homes de acció més que de pensadors polítics. Són Elorrieta, Muñoz Casillas i García Gallego, se desajonen d'aquest patró. No se dirà que es molta producció en quatre anys!

Els periodistes i els polítics madrilenys ja ens tenen avessats a la dèria destruidora d'excloure els homes o les coses de Catalunya en llur documentació o en llurs comentaris. Es per això que no ens ha produït gaire estranyesa de veure esmentat únicament en aquella enumeració el nom català de Marcel·lí Domingo, amb ommissió notòria de tots els altres autors de llibres amb tema polític que s'han publicat a Catalunya aquests quatre anys darrers.

Escrivim ara de memòria, i sense intentar fer-ne un catàleg, recordem, entre altres, *De la vida i del govern d'Espanya*, de Joan Vallès i Pujals; *La obra de un partido*, de l'Elies Fité; *Història de l'hegemonia catalana en la política espanyola*, de Francesc Pujols; *Rússia*, de Josep Pla, i *Entorn del feixisme italià*, del nostre il·lustre amic Francesc Cambó. No parlem ja d'altres meritisssims treballs de literatura política inscrits a les revistes catalanes en aquest mateix espai de temps.

Si és concebible, per les raons que insinuàvem suau, que el senyor Marfil no n'hagués esmentat, d'aquests i els altres llibres amb tema polític escrits i publicats a Barcelona durant els quatre anys darrers, ja és menys explicable que el vell Brusi no hagi corregit almenys la distracció o l'oblit del seu col·laborador, que no podia desconèixer, com a exemple, el fet de l'aparició d'una obra de tanta substància política com la del senyor Cambó. Aquest llibre, on damunt l'estudi acurat i objectiu del feixisme italià, el nostre il·lustre autor basteix tota una teoria i una estructura política, i analitza amb penetració insuperable tots els problemes que suscita la contemplació i la pràctica de la vida pública, no existeix per al Brusi, malgrat haver-se'n comentat arreu amb insistència el seu contingut i el seu abast i haver-ne parlat els principals diaris del món. Traduint a diverses llengües, *Entorn del feixisme italià* constitueix de tals aleshores un llibre indispensable en tota biblioteca política moderna.

Per l'autoritat evident del seu autor, per la importància viva del tema elegit, i per la mestriosa i suggeridora forma d'expressar i examinar els problemes bàsics de la política, *Entorn del feixisme italià* és un dels llibres de literatura política més interessants i més notables que s'hagin escrit mai a la Península, baldament el senyor Marfil l'ignori i la redacció del Brusi n'avalí el desconeixement.

Els ferrocarrils secundaris

Una crònica de Santa Coloma de Farnés ens mou a tractar la qüestió dels ferrocarrils secundaris. No hem d'escartar si la ramal projectada d'Anglès a Santa Coloma fins a l'Empalmes és menys convenient que la de Santa Coloma a l'Empalmes. De totes maneres l'argument — es fa a favor de la via ampla ens sona veïnat molt i realment el tros de Santa Coloma a Anglès és de rendiment escàs. A part d'això la construcció d'aquest ramal de la línia de Girona a Olot apareix com a cosa il·lunyanca, de manera que no fóra de més que es fes campanya a favor de la proposta del nostre comitè.

La companyia del ferrocarril de Girona a Olot té projectada també la prolongació de la via fins a Castell-fullet de la Roca, per a la qual ha demanat l'ajut del Consell Superior Ferroviari. Si aquest concedís els diners necessaris procedents de la Caixa ferroviària de l'Estat, la companyia estaria disposada a fer les obres tot seguit.

Una altra línia que està sofrint importants transformacions és la de Manresa a Berga, d'un històric i notable mig mig, com que la línia es troba dins del nou règim ferroviari, amb diners de l'Estat no tan sols es renoven les vies i es canvia el material, sinó que hi ha el projecte de modificar el traçat.

En els darrers temps s'ha parlat del projecte d'un ferrocarril transversal d'Olot a Ripoll i Figueras, el qual no deixa de tenir importància, donat el gran nombre de pobles que comunicaria.

La línia de Mollet a Caldes de Montbui travessa una vida cada any més migrada degut a un servei força deficient en material i a la competència que li fan els serveis d'automòbils. Aquesta línia ha ingressat també al nou règim ferroviari i això vol dir que d'ara endavant l'Estat pagarà les despeses que es facin. Creiem que és una línia que no prosperarà mentre no se li doni major amplitud. Si fos electrificada i prolongada fins a Mollet, no sols evitaria la competència dels automòbils, sinó que seria la columna vertebral de tres pobles de certa importància com són Sant Feliu de Codines, Castellar del Val, i Mollet, i altres poblacions inferiors. La línia té l'avantatge d'ésser de via normal, i el sigui que pot combinar amb la de Sant Joan de les Abadesses. Però com que aquesta ha estat tan desorganitzada, sobretot pel que fa a la càrrega, molta part del tràfic es fa per automòbil, amb perjudici de tots dos línies.

Les línies de via estreta Barcelona-Manresa i Martorell-Igualada, i les de Girona a Sant Feliu de Guíxols i de Girona a Palamós no tenen projectada cap modificació de recorregut. Aviat serà posada en servei la

comoditat més correnta. Per altra part ha estat modificada la legislació referent als ferrocarrils secundaris, posant-la en harmonia amb la situació actual.

En el preàmbul del Real Decret publicat el 4 de maig es diu que el fet que l'Estat construïx les línies considerades d'interès general, no exclou l'interès dels ferrocarrils regionals, ja que aquests han de servir d'afiliació a les línies generals. L'Estat no els construeix, però ajudarà les empreses que es formin a tal objecte, seguint la norma marcada en les lleis de 1908 i 1912. La subvenció de l'Estat que abans venia a representar un 30 o 35 per 100 del cost de la línia, pot arribar ara fins al 50 per 100. Generalment la meitat de la subvenció serà donada gratuïtament, i l'altra part reintegrada, però sols quan els productes bruts de la línia resultin suficients per a produir rendiments equivalents a l'interès i l'amortització del capital invertit pel concessionari, estimats en un 5 1/2 per 100.

El fet que s'hagi creat un nou règim ferroviari no vol dir que la iniciativa privada no tingui un ampli camp d'actuació amb aquestes línies complementàries, que haurien d'impulsar les poblacions interessades amb llur ajut econòmic. Sols així pot pensar-se a tenir una xarxa ferroviària que satisfaci les necessitats de transport de viatgers i mercaderies.

SPECTATOR

LA VEU DE LA RAMBLA

La telepatia

Ah! era el doctor Veronoff qui ens parlava de la possibilitat de viure 150 anys o de no morir-se mai més; avui és el doctor Lakhovsky qui ens diu quatre coses sobre la telepatia.

Sobre les teories del savi rus, no cal insistir; la meua opinió queda ben definida: la seva eficàcia és relativa.

Pel que toca a l'increment que pugui prendre la telepatia, també val la pena de dedicar-hi una estoneta. D'antuï sembla que per tots nosaltres significaria un avantatge immens el poder-nos comunicar mútuament sense necessitat d'haver de recórrer a cap altre aparell que nosaltres mateixos. Un home està per dir que valdria la pena de cultivar el desequilibri nerviós. Cal tenir en compte que la facultat receptora augmenta en relació a la intensitat del desequilibri.

Em direu que un home amb el sistema nerviós desbalat és molest a ell i molest a les altres. No m'heu parlat, per favor, però l'actual sistema telefònic — del futur ja en parlarem automàticament quan arribi la seva implantació — us molesta a vós, la família i els veïns. I no parlem de les escaramusses verbals i gens agradables que tot pleigat origina entre el candidat a comunicant i la senyoreta del centre. Quant al telègraf i al telèfon, intruïbils tampoc no són recomanables per qui vulgui establir-se mal de cap. Cert que aneu a les oficines, ompliu la papereta i ja esteu llest; però ningú no us garanteix que estigui assabentat a temps de les vostres respectables intencions.

En canvi, amb la facultat de comunicar mentalment tot sembla resolt: basta concentrar el pensament en la persona amb qui hom vol comunicar i llestos.

Però, ara, si us plau, examineu el revés de la medalla. Imagineu-vos un tenor que a l'hora del pinyol sent que el butzina alguna cosa al cervell; comunicació! El gall galabré és inevitable.

I el governant? Si pensem en el governant i la cosa es complica, fóra horrosos rebre d'un cap de dia a l'altre milers de protestes.

Decididament, i malgrat el calvari que hom passa cada vegada que ha de posar-se l'auricular a l'orella, és preferible per la salut pública renunciar als avantatges que la ciència moderna ens ofereix.

Potser alguna senyora no estarà d'acord amb les meves paraules. Quina satisfacció, oït, poder, des de casa estant, repetir a cada moment a l'espòs que no sap dir-li la pena, fins més enllà de mil·la nít: «Que no vénis, Pepet? Pepet, que no vénis?»

ROGER

Vida Literària

ARTS I LLETRES

El número 7 d'aquesta important publicació d'Art i Literatura, corresponent al mes de setembre, s'ha posat a la venda. Conté el següent suggestiu sumari: Dones celebres: Safo, per Carles Magrinyà; Cançó, per A. Escudé; Llibres per a infants, per Manuel Valls; L'Amiga de l'encís, per Miquel Vinyà; Recull, per Amat Gosálbez; Notes disperses, per Carles Rahola; Cap, per Joan Rebull; La cançó eterna, per Josep Pujadas i Truch; Cristòfor Domènec dibuixant, per C. Pages; Climent: Teatre, per Adria Gual; i Omega, per Lluís Jordà.

Publica també una col·lecció de reproduccions artístiques i continua la secció gràfica, «Bells indrets de Catalunya», cada dia més celebrada.

«VIDA QUE PASSA»

S'anuncia per aviat l'aparició del segon volum de les Edicions «El Llamp», de Gandesa, no fa gaire inaugurades amb tant d'èxit amb «Elegia del Priorat», i altres versos de Salvador Estrem.

Aquest segon volum, que es diu «Vida que passa», conté una sèrie d'impressions i notes d'En Josep M. Gich. Anirà prologat per Ramon Rucabado.

CONTES DE «LA VEU»

La tela interrompuda

A l'estimat oncle Puig Pujadas. Una tarda que m'entretenia mirant les teles velles que el meu amic, el pintor M., tenia guardades en una cambra petita, anexas al seu taller, vaig trobar-me amb un petit quadret que em feu una impressió extraordinària.

En un paisatge de riu, i la llum daurada de la tardor hi tremolava d'una manera deliciosa. El cel, lleument embolcallat, tenia aquella dolçor única de l'octubre, i els arbres, esvelts, s'estenien talment dins l'aigua que els reflectia.

Potser mai cap obra del meu amic m'havia fet una impressió tan fonda, ni en cap d'altre no havia vist mai una força tan gran de vida.

Vaig agafar la tela i la vaig portar al taller.

«Com és, amic M., que tinguis aquesta tela com aquest? Per si sola, aquesta obra feta a poc a poc, és la depuració d'un pintor, i Heu escrit, act, un himne a la tardor. I per què no heu acabat una cosa com aquesta?»

Hauria continuat encara en les meves admiracions i preguntes, si en aixecar el cap, no hagués vist com el meu amic es tornava groc.

Lavors vaig tenir l'haver de dir-li que en algun record pensava algun record d'estretament lligat a la creació del paisatge aquell.

I com llegíem el pensament en els ulls, va parlar l'amic:

«No us sapigueu greu els vostres mots. Us contare la història d'aquesta tela, o més ben dit, per què la vaig acabar».

Vien, la sola idea de trobar-me a bell nou en l'indret on vaig pintar això, m'esborrona, iestic segur que no fóra capaç de fer allà una sola pinzellada.

I no us penseu, ara, sentir-me un drama, ja veig que després d'aquesta introducció, que us contareu semblar, una cosa fada.

Potser hauréu conegut les vistes del Llobregat. De totes maneres estic segur que hauréu sentit en aquest paisatge la dolçor de la nostra tardor. Es tracta d'un lloc prop de Cornellà, i feia ja tres dies que hi enava a treballar en aquesta obra.

Són prou bé com totes les meves teles, fins les més grans, són preses del natural, pintades a ple cor, fins al cor de l'hivern, i que mai no he pogut fer allò de prendre petites corcs i treballar després l'obra, trencant-la, al taller.

Com de les, doncs, era el tercer dia que m'atrava en això, i em sentia en disposició excepcional, tot jo m'estrenia de la febre de creació, i pintava amb pressa, sense vacil·lació, com si tot ho tingués ja resolt a dins meu. Mentre estava així vaig sentir que tenia algun darrer meu. Em vaig girar i vaig veure un home d'uns quaranta anys, de faccions regulars i mirada intel·ligent. No em vaig fixar en més detalls, i després de donar-li el bon dia, vaig començar a parlar-li de la meua obra.

Al cap d'una estona de silenci, l'home aquell, que s'havia assegut darrera meu, començà a parlar, sense que jo, pres pel meu treball, l'hi veiés. Va dir-me que jo, pintor, m'havia quedat sol a vegada, malgrat seguir atentament el meu pensament que expressava amb vos ensenys d'oca i de gran persuasió.

«L'art és més gran que la natura — comença dient — perquè és l'art qui ens en dona la sublimació. Per exemple, vós sou pintor, i un gran pintor, i tot us parla en formes i colors. Vós veieu la natura, i a través del vostre temperament ens la doneu humanitzada. Però així, que avui, veig aquest paisatge, que m'hauria passat segurament desapercebut, sense vós».

Artistes, doncs, són els primers dels homes. Els primers ben bé, no. Els primers són els boigs, i veureu com tinc tota la raó.

L'edifici és un home que sent les passions més fortes que no l'home, i per tant, també és l'home que les estudia, que les analitza, que les classifica, que les explica.

I per això, si durant un moment, el moment de l'engendrament de l'obra, ha estat un super-home, semblant al boig, i ha gaudit de la passió, de la seva passió, amb tota la força, i després, quan ha tornat a ésser inferior, ha necessitat l'aprovació i la comprensió de la gent, s'ha hagut de nivellar amb ella, no ha sabut contentar-se de la passió, que per si sola li hauria estat vida. Perquè la passió és l'única cosa veritat.

Heu observat mai de prop aquells que els homes anomenen boigs?

Com ens són superiors en tot... Per a ells la seva passió els és vida, els ho és tot. Miren, jo m'he passat molts dies estudiant-los. He vist una noia de dinou anys que es passeja hores i hores amb un faró al braç, que diu ésser el seu fill.

Si veiéssiu quines festes li fa, com li parla dolçament, com l'amorosa i el contempla amorosidament. A les nits, el posa en un lletí prop d'ella, i es lleva cinc i sis vegades a vigilar-lo. De dia no el desampara ni un sol moment. És més mare que no ho seria cap altra dona. No necessita cap premi, cap paga, a canvi de tota la seva cura.

Mai un somriure del seu fill, ni una moxina no li alleugerirà la tasca.

I passaran els anys i els anys... La seva passió li haurà omplert la vida.

Quina passió més noble la seva d'ara, que no s'atura de res, que es prou forta per a resistir les mirades de tothom i la llum del sol... La veu, calla una estona.

Jo seguia pintant febrament. Aquell home havia parlat amb força, amb emoció, i les seves paraules m'havien commogut d'una manera estranya.

Altres coses curies — prossegueix després d'una pausa llarga — és el d'un home que la gent coneix pel «jutge boig», i que ell mateix s'anomena «El jutge suprem», perquè es creu ésser Déu.

Ell intervé en totes les qüestions i disputes que es susciten entre els altres boigs.

Cada dia, a exemple dels antics jutges de les velles tribus, s'asseu

sota un gran roure del jardí, i allà té la seva audiència. Escolta atentament les raons de cada un i després emet els seus judicis amb una saviesa tal, que us deixaria sorpresos de debò.

Aquest home, parlant confidencialment amb mi, m'ha dit més d'una vegada: «No us heu pas d'estranyar de l'apariçió dels meus romanaments, ni de la benignitat de la meua justícia».

Per això sò déu.

Jo sò Déu, però... Us vull confessar el meu secret, perquè us tinc per un bon amic. Sò Déu, és veritat, però no puc llegir en el meu passat, ni tinc aquest poder. I abans d'ésser Déu, jo ja era jutge entre els homes.

Lavors, doncs, no tenia aquest atribut d'infalibilitat. Estava subjecte a qualsevulla error.

I com jutjava? Aquesta pregunta em torçia.

Davant de la possible mala interpretació d'uns fets, la usava, per parlar-me de la màxima indulgència en les meves sentències.

Aquí veieu, doncs, un boig, verament preocupat de les conseqüències que poden tenir les seves accions.

I a nosaltres, els homes, sense ens preocupar gaire això? No vivim, la majoria, indiferents del tot a les dolores que ocasionem, sords als crits d'angoixa dels nostres germans?

L'home té una altra pauca curta: «No veureu, quan publicareu els meus estudis sobre els boigs, que un llibre que farà foror, que com de sensacional. Llevat que no em faci passar per boig a mi mateix...»

En aquell moment es sentiren uns veus al lluny, i estranyat, vaig veure com l'home aquell, sense un mot de conat, es ventava a córrer amb una agilitat tan gran, que als pocs instants ja l'havia perdut completament de vista.

Una moments després, dos homes i una parella de mossos d'esquadra m'interrogaven.

«Que potser heu vist el boig, que feu aquesta cara d'esverat?»

No sé, realment, quin cara devia fer. El boig, el boig — vaig murmurar estrepitament — Aquell home no pot ésser boig!

— Dispenseu, potser no l'era... Nosaltres, cerquem un boig que ha fugit aquest matí de Sant Boi. Hem estat a punt d'agafar-lo dues o tres vegades, i sempre se'n ha fet escapolir com per miracle. És un home que va predicant que els boigs són els éssers perfectes. Oh, si us parlava un moment, només, però no coneixíeu que és boig aravatí!

Va venir-me una suor freda, freda. Em semblava que aquella gent m'esborronaven al fons mateix dels ulls, i tenia la sensació de llurs mans sobre la meua espalla, i que m'arregaven a ocupar la cella que havia deixat buida el boig.

En trobar-me sol em vaig deixar caure a terra. No m'aguantava.

Al cap de pocs moments em va semblar sentir cruïlla l'herba, i m'agafava una estranya sensació de por.

Aquella por que sentien els infants: indefinida, però terrible.

No hi havia ningú.

Vaig recollir-me de pressa, els pinzells, la capa dels colors, les espátules, la tela, i ho vaig portar tot a una massa propera que m'ho guardaven.

Vaig agafar el tren cap a Barcelona.

L'endemà em vaig llevar amb el propòsit d'anar a treballar novament en el paisatge. Però abans d'arribar a la por m'estrenyia el cor.

Vaig pensar demanar a algun amic si volia acompanyar-me, i em fagué vergonya. I sol, estava segur que no tornaria mai més allà.

Des de llavors, si us deia les centes de vegades que, quan algú m'ha parlat més humanament, més a l'anima que no la resta de la gent, me l'he mirat, malgrat jo m'he sentit ésser de por, cercant en els seus ulls la llum de la folia.

I aquesta és la història del meu paisatge inacabat.

CARME MONTORIOL, PUIG

Els nostres llibres

«DINERS», DRAMA EN TRES ACTES DE JOAN PINOS I J. SAUTER. GARCIA, PORTIO D'ENRIC LLUÍS. LLIBRES, BARCELONA, 1927

Com diu Enric Lluís en les discretes paraules que encapçalaven l'edició d'aquesta obra, en tota producció dramàtica el lloc escalfat per a judicis és davant de la seva representació. Tanmateix, puix que les circumstàncies han aconsellat als autors de publicar aquest drama, precisadament d'estrenar-lo, serà precis dir-ne quelcom des d'aquesta secció.

En «Diners» hi ha, innegablement, una intuïció dramàtica reixida; no precisament una intenció de drama, perquè aquest, per bé que breu de contingut, de figures, d'escenes i de proporcions, hi és realitzat amb quelcom més de força que la sobrietat incipient d'un esbós. Intens, sense efectisme original, sense ésser, no, correcte de dicció, sense ésser, no, correcció de lèxic, aquest primer assaig teatral dels autors barcelonencs no deixa d'ésser un pas afortunat i estimable en els viarans de la literatura dramàtica.

Els autors, dintre les dimensions de l'obra, no en forcen la intensitat. Es limiten, simplement, a menar el curs de l'acció, de tan senzilla, i a gairebé prevista. I això lleva bona part d'interès culminant al tercer acte i per tant al final del drama.

Ens cal afegir també que les circumstàncies, els personatges i el desenvolupament d'aquest, resten una mica inverosímils i significats, tot i l'ús estereotipat i antitètic característic moral: l'així, la lliçó que els autors han volgut treure del cas, és, de totes maneres, una fredor sense sentit. Potser perquè aquells comparteixen «la indiferència elegant» de la generació moderna, que atribueixen al seu protagonista Benet.

Obra primària «Diners», però, acreditada als senyors Pinos i Sauter, condicions suficients per al cultiu del teatre. Altrament, no es tracta pas d'autors desconeguts, car com ja remarca el prologuista, el primer en el desenvolupament, han rebut ja una acollida favorable en les nostres lletres. I això, que per al públic és una esperança, per a ells ha de constituir una exigència i un estímul.

OTARI SALTOR

Butlletí internacional

28 de setembre de 1927

LA LLIGA DE NACIONS

De La Nación, de Buenos Aires, a Le Matin, de París, és reconeguda generalment la importància que ha tingut la vuitena Assemblea de la Lliga de Nacions, clausurada dimarts a Ginebra.

L'acord, pres per unanimitat, que declara il·legal la guerra d'agressió, revela, almenys, la voluntat de pau de l'Assemblea, i constitueix un progrés notori en el camí del desarmament i de l'arbitratge. Condemna la guerra d'agressió, cal definir ben bé qui és l'agressor. I, en aquest punt, tothom també ha coincidit a considerar com agressor qui no vulgui sotmetre's a l'arbitratge. Amb aquestes idees bàsiques, acceptades universalment, el camí a seguir per a evitar la guerra és clar, encara que sigui lent. Ara manca tan sols — i això és tanmateix importantíssim — trobar el procediment per a donar eficàcia pràctica a les idees esmentades, l'instrument que faci executius els acords de l'Assemblea, la força que obligui a acceptar i complir les sentències dels tribunals arbitrials.

Quan Stresemann anuncià que Alemanya signaria la clàusula de l'arbitratge obligatori, Briand digué: Això és més que un discurs. És un acte. I aquest acte, l'acceptació per Alemanya de la clàusula d'arbitratge, constitueix un altre dels guanys efectius que ha aconseguit la causa de la pau en la vuitena Assemblea de la Lliga de Nacions.

Tanta via fa en la consciència universal la idea pacificadora de l'arbitratge que al mateix discurs de Tannenbergh, tan comentat encara, el vell mariscal Hindenburg no ha gosat proclamar la irresponsabilitat d'Alemanya en la gènesi de la guerra gran sense afegir-hi que el seu país es sotmetia gustos a la sentència d'un àrbitre imparcial.

Sembla, doncs, que hi ha motius suficients per a sentir satisfacció, si no pels resultats immediats, per l'ambient i la tendència imperants en la Lliga de Nacions. Les crisis que ha patit, i que pateix encara, aquest organisme internacional, són veritables crisis de creixença. Felicitem-nos-en, car l'única esperança efectiva per a la pau i la cooperació entre tots els pobles radica en aquesta Lliga de Nacions concebuda i fundada per Wilson a Ginebra i que, ella sola, redimeix totes les errors i totes les atzagaies del Tractat de Versalles.

Catalunya i la descoberta d'Amèrica

XXII

La gènesi de les grans descobertes

INNEGABLEMENT, en el segle XV les coneixences geogràfiques dels pobles que, com Catalunya, es veien precisats a sostenir relacions mercantils amb els països més allunyats del centre mediterrani, eren més que suficients perquè, en el moment més impensat, es produís una navegació vers Occident, la qual fatalment havia de portar per conseqüència la descoberta d'Amèrica.

Es clar que aquelles coneixences geogràfiques no eren de domini públic, com avui, ni molt menys patrimoni de totes les classes il·lustrades del món. Estaven circumscriuents al cercle reduïssim d'alguna cort reial, en algun que altre sector marítim i mercantil, o bé principalment en els convents.

Els exploradors de l'Estat Mitjà, dels quals, més o menys alterades, es conserven les relacions, són, en general, persones religioses o bé mercaders. Aduch que figuren com ambaixadors dels sobirans d'Europa prop dels d'Orient tenen aquest caràcter. I aquestes ambaixades són diverses i recíproques i no hi són estranyes els nostres reis. Consta que en 1265 es concerta una aliança entre Abaka (gran Ka dels mogols), Sant Lluís de França, Carles de Sicília i el nostre Rei Jaume, per a combatre els musulmans, i consta també que Jaume II tramet Pere de Solivera, Burgès de Barcelona, com ambaixador al gran Ka, Kasan. L'ambaixada de Sant Lluís a Mangu, a Caracorum, la formaven fra Guillem Rubrugui i fra Bartomeu de Cremona. Eren tots frares els que acompanyaren Pla de Carpi, enviat a Tàrtaria per Innocenci IV, i cinc frares menors tramet a Kubilai Kan, a Pequín, el Papa, en 1274. Marc Polo fou un mercader a qui el Papa també encarrega una missió prop de Kubilai. Tot això corrobora que totes les relacions diplomàtiques eren confiades a frares i mercaders, aduich la celebre ambaixada d'Enric III de Castella a Tamubere (Tamerlan), en 1403, que fou presidida per fra Alonso Pérez. Clavijo, senyore, fou el cronista.

Les relacions de tots els grans exploradors de l'Estat mitjà, són curioses i acrediten l'existència en aquelles èpoques d'un cosmopolitisme sorprenent.

Ja en 1159 el jueu navarrès Benjamí de Tudela, que en l'ordre cronològic cal collocar com el primer dels grans viatgers, en

Les estrenes

ELDORADO. — La alegria de la casa, comedia en tres actes, dels senyors Asenjo i Torres del Alamo.

«La alegria de la casa», és — i hom ja ho endevina — una folla mica, gentil i expansiva, la qual amb moltes i fent el pòrpic obte el que vol de la seva mare i de la seva avia. Quant al pare, que viu separat d'elles fa dotze anys, per incompatibilitat de geni amb l'última, que és la sogra, en retrobar la criatura, que abandonà encara jove els boquers, feta una damisella tendra i encisera resta embadalit i subjugat.

Ara bé, l'alegria de la casa, es proposa restablir l'harmonia familiar, ajuntant els pares i domesticant l'avia malgenada, per tal que perdoni els defectes del gendre i el suport al seu costat sense agredir-lo. No cal dir que ho aconsegueix. Tot l'interès de la comedia està en l'actuació de la protagonista, figura creada expressament, sense cap mena de dubte, pels senyors Asenjo i Torres del Alamo, per a l'humor de la primera actriu. A dir veritat, però, sobre resultar un xic discutible l'originalitat d'aquesta assumpte, cal afegir que és desenrotllat d'una folla no gaire enginyosa ni atractiva. La noia, en ensopegar amb una negativa seriosa, fa el somic i diu que té febre i venç tot seguit. Per altra part, els caràcters dels altres, són de pasta fudada, vulgarissims tots. Algunes escenes resulten pesades i altres, ultra inverosímils, desplaents. Entre les últimes, cal citar la que es desenrotlla entre pare i filla quan ella, per tal de conèixer, es presenta sobtadament a casa d'ell i l'atrapa en els horrors d'una disbauxa.

Els autors han pretès fer una cosa atrevida i els ha sortit repugnant. Això que tant el pare com els convidats, amics i «amigues», prenguin la noia per una qualsevol i els homes sentin davant la bellesa i joventut de la intrusa vis cobejances, més que divertir indigna.

Encara podríem retreure una infinitat de conceptes suats referents a les sogres emprats pels senyors Torres del Alamo i Asenjo, amb la bona intenció d'entriolar el públic, i la manca de naturalitat i enginy en el diàleg que el fa enlloidor i gris, però no cal extremar les coses. La concurrència es mostrà un xic reservada. Una miriada aplaudí els autors i la distingida actriu senyora Iglesias, la qual interpretà amb gentilesa i gràcia el paper de protagonista, ben secundada pels al-

tres actors que prengueren part en la representació.

Els senyors Asenjo i Torres del Alamo exhiren al present al final del segon i tercer actes.

P. B.

Espectacles

Teatre Català Novetats
Dissabte, 1 d'octubre. Inauguració de la temporada.

Presentació de
JOSEFINA TAPIAS
i **RAMON MARTORI**

Un estudiant de Vich

Estrena de tres actes de comedia del gran poeta Josep M. de Sagarra. Repartiment insuperable: Josefin Tapias, Maria Morera, Pepeta Fornes, Mollide Xatard, Teresa Gay, Elvira Jofre, Ramon Cosmo, Elvira Coma, Ramon Martori, Joaquim Montero, Avel·l Gálceran, Domènec Almerich, Antoni Gimbernat, R. Badesa, A. Martí, J. Parroño, A. Xucà, A. Duran.

Estrena del salinet del notable comediògraf AVEL·L ARTIS

SED BREVES.

Demaneu llistes de la Companyia a l'Administració del Teatre. Diumenge, a dos quarts de quatre, a l'auditori de la magnífica comedia de l'illustre escriptor Ignasi Iglesias, LA LLAR APAGADA, protagonista Ramon Martori. A dos quarts de sis, i nit, el programa del debut. Dijous, 6, INAUGURACIO DELS ESPECTACLES PER A INFANTS. Estrena de

LA RONDALLA DEL MIRACLE
tres actes, 13 quadros, d'En

Josep M. Folch i Torres

Decorat nou i trucs escènics d'En Batlle i Amigó. Es despatxa a comptaduria.

T CASANOVA
I CASANOVA
V CASANOVA
O CASANOVA
I CASANOVA
I CASANOVA

La meravella de les meravelles. El film d'èxit sensacional. Protagonista: IVAN MOSJOLKINE i les quatre esplendides belleses, Diana Karenne, Suzanne Bianchetti, Rina de Liguoro, Jenny Hugo.

CASANOVA és la més portentosa evocació de les aventures del còsmic galantjader de Venècia. Fastuosos escenes de la Cort de Caterina II, de Rússia. Enlluernadors episodis del Carnaval de Venècia. Un veritable prodigi espectacular cinematogràfic. Tots els dies tarda i nit al

TIVOLI
Local magníficament reformat i dotat de tot confort.

Preferència butaques de platea i amfiteatre, 130 pessetes. General (butaques pis primer), 050 pessetes. ORQUESTRA D'OTRAS-VILA.

Teatre Català Novetats
TERTULIA CATALANISTA

Inauguració de les vetllades d'aquesta entitat, el dijous dia 6 d'octubre, nit. El senyors possessors de localitats de la temporada anterior se'ls reservaran fins al dia 29 de l'actual, a la nit. Per encàrrecs, Reillegria Mullor, Davallada de la Presó, 8. Telèfon 3693 A. i Sombrieria Gill, Hospital, 16.

Teatre Poliorama
Direcció artística: Empresa del Teatre

Lara de Madrid. Divendres dia 7 d'octubre de 1927 inauguració de la temporada per l'eminent actor

Ricard Calvo
amb la seva notable companyia

TEATRE NOU
Aquesta nit, a tres quarts de deu, 33 representació de la grandiosa revista en 31 quadros.

CHARIVARI
Original de GERMAINE DE VA-LOIS. JOSEF M. DE SAGARRA i JOSEP VIRAS.

Primera vedette espanyola CONSOL HIDALGO

Música dels mestres: PADILLA, DEMON, QUIROS i MARTINEZ VALLS

Principals intèrprets: CONSOL HIDALGO, CLAREL, LES KERRA, LES SOEURS LUNGLA, ENID HUDSON, ROSER FERRER, CONNIE GARZON, PEP VIRAS, POLISSINET, RAFAEL DIAZ i MANUEL MURCIA.

150 artistes de conjunt espanyols i estrangers.

18 Girls, 16 Boys, 9 Mesures directors i concertadors.

JULIA VIVAS i **JOSEP ESPERITA**
Demà, divendres, nit, a tres quarts de deu. Totes les nits i dissabte i diumenge, a la tarda.

CHARIVARI
Dilluns, 3 d'octubre, a la nit, representació extraordinària a l'honor del mestre PADILLA.

Es despatxen localitats amb deu dies d'anticipació.

Teatre Còmic
Avui no hi ha funció per a donar lloc a l'assaig general de ROXANA.

DEMA DIVENDRES, NIT. Esdeveniment musical. Primer: 50 representació de la revista en 2 actes de gran èxit

NOT-YET
Segon:

ESTRENA del conte musical en un acte, llibre de Torres del Alamo i Asenjo, música de l'illustre mestre.

Pau Luna

ROXANA
Esplèndida presentació. Magnífic vestuari de MAX ELDY. MANUELA CASTROS i Madame JEANNETTE. 7 decoracions de Joan Morales, i decoració de Rafael Garcia.

Títols dels quadros: Prólogo. El juramento del Infante. En busca del amor. En casa de Roxana. La gruta de la hechicera. El jardín del amor. La aventura del mesón. El encanto de Venècia.

Repartiment: Empar Miguel Angel, Maria Severini, Empar Albiach, Amalia Palau, Matilde Tornamira, Josepa Fontdevila, Anselm Fernandez, Joaquim Rosa, Samsó, Baldoñero, Servo, 150 artistes.

Es despatxa a comptaduria per a les 11 primeres representacions de ROXANA.

Teatre Català Novetats
JOVENTUT JORDIANA

Inauguració de les llibres Vetllades d'aquesta Associació el dimecres vinent, 5 d'octubre, nit. Als senyors possessors de localitats de la temporada anterior, se'ls reservaran les mateixes fins el dia 2 d'octubre al vespre. Per encàrrecs, Gran Camiseria Filó, Jaume I, 11. i Casa Vinyoles, Portaferrissa, 18.

Teatre Talia
Marquès del Duero

Avui, dijous, Nit, a tres quarts de deu. Desena representació de la tragicomèdia en cinc actes, original

de Ricard Estrada, música del mestre Quirós.

Las mujeres de la vida

EXIT formidable dels autors. COMPANYIA AUREA CRUZ i GRANITO DE ORO Orquestra del Sindicat i Rondalles Butaca platea, 3 pessetes General, 70 cèntims. Totes les nits i les tardes dels dijous, dissabtes i diumenge, LAS MUJERES DE LA VIDA.

Aristocràtics Salons
KURSAAL i CATALUNYA

Avui, dijous, grandiosos programes amb quatre selectes estrenes.

NOTICIARI FOX, volum 3, número 31. LA REINA DE NOVA YORK, comèdia dramàtica, l'incert camí que recorre una noia entre les llums i ombres de Nova York, fins arribar a la felicitat, per la gentil artista Madge Bellamy. A CACA D'INDIS, comèdia, i la magnífica joia universal LA TORNADA TRIOMFAL, comèdia americana de gran broma, creació del simpàtic artista Reginald Demy. — Demà, divendres, Moda selecta. Es despatxaran de sis a vuit butaques numerades per a la sessió especial de diumenge.

Gine Diorama
Programa per avui: NOVELTATS INTERNACIONALS. UNA ANIMA VALE ROSA. MESTRE I MARTIR, gran broma. L'extraordinària superproducció DE LA CUINA A L'ESCENARI, grandios exit. LA MODERNA GARCONE, graciosa superproducció d'ambient modern, per Ellen Kurty. Exit indisubtil. INDALECIO VA DE JUEGA, comèdia d'extraordinària.

Teatre Barcelona
Companyia de comèdia

LADRON DE GUEVARA RIVELLES

Avui dijous, 29 de setembre de 1927. Nit a un quart d'onze. La preciosa comèdia moderna en tres actes d'Alfred Savoir, adaptada per Salvaterra.

El Vilaregut, LA GRAN DUQUESA Y EL CAMARERO, exit contundent.

Els intermedis seran amenitzats

amb l'execució electrícam d'obres selectes en un piano «Stock Duo-Art» i interpretades per grans concertistes i interpretades per grans concertistes (Agència Warner, S. A. Ronda Unit versitat, 31). Demà divendres, tarda, LA GRAN DUQUESA Y EL CAMARERO. Nit, LAS HIJAS DEL REY LEAR. Aviat. Estrena de EL FANTASMA DE COUTERVILLE.

Capitol Cinema
Telèfon A 39

ORQUESTINA SUNE
Avui, dijous, selectes estrenes:

La sentimental comèdia producció Metro Goldwyn CONSUMATUM-EST, per Marceline Day, Lew Cody i Roy d'Arroy; LA PRINCESA DE NOVA YORK, per Pauline Garon i Ethel Clayton; POLITICA DE RAVAL, comèdia; LES ESTRELLES DE LA METRO GOLDWIN. — Nota: Demà, divendres, es despatxaran butaques numerades, per a la sessió especial de diumenge a la tarda, de sis a vuit. Diumenge, nit, estrenes, i la bonica producció SOLTERS DISTIU, per Madge Bellamy. Essent d'exclusivitat les pel·lícules que es projecten en aquest Saló, no seran exhibides en cap altre local del Centre.

COLISEUM
Avui, dijous, dia 29. Nit, esplèndid programa. Bebé Daniels en LA COL·LEGIALA ALTIVA.

BORITZA-NETZER-NEUTHA, balls i cants clàssics. PRIMERA PRESENTACIO A BARCELONA. COMICA-DIBUJ-REVISTA.

Preus: 1'50, 1'00, 0'50 pessetes.

Demà, tarda i nit, el mateix programa.

MODA SELECTA
d'aquesta nit, a les deu, a

OLYMPIA
Butaques a 4 i 3 pessetes. Seletas, a 1'50. Enrada general, 30 cèntims.

Funcions totes les nits i els dijous, dissabtes, diumenges i festius, a les tardes. Es despatxa a Comptaduria.

Teatre Victòria
Companyia lírica de primer ordre

Aquesta nit, a tres quarts de deu: «LOS CADETES DE LA REINA» i l'obra de gran èxit:

JUAN SIN ALMA
Demà, divendres, a dos quarts de cinc de la tarda. Vermutis populars: «LOS GRANUJAS», «LOS CADETES DE LA REINA» i «LA CANCION DEL OLVIDO». Totes les nits: «JUAN SIN ALMA»

EL CABALLERO DEL AMOR

HOMBRES DE ACERO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

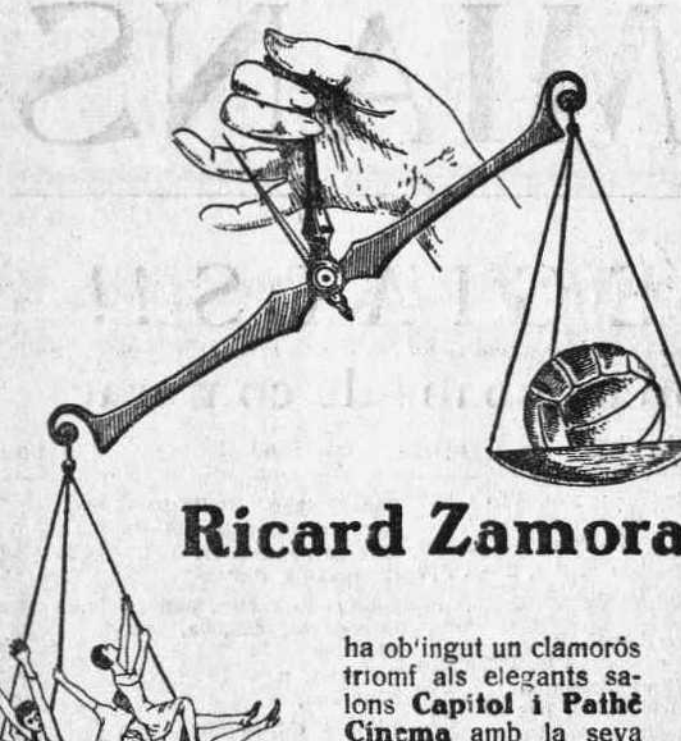
sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Temporada de tardor. Obert tots els dies fins al vespre. Demà, dia 0.

sessió especial al TEATRE DE PUTXINEL·LIS. Funcionament de totes les atraccions, CAFE RESTAURANT CARBO

Entrada de passeig: 50 cèntims

Ricard Zamora

ha obtingut un clamorós triomf als elegants salons Capitol i Pathé Cinema amb la seva primera creació cinematogràfica

Per fi Zamora es casa

Exclusives per a Catalunya:

MARAVILLA FILMS. - Consell de Cent, 325-Telèf. 1317 A.

EL SEPTIMO ECIELO

DON JUAN

SELECCIONES GRAN LUXOR VERDAGUER

JOHN BARRYMORE

Tivoli

DILLUNS, 3 DOCTUBRE
ESTRENA A ESPANYA
DE LA PRECIOSA PEL·LICULA

Tots som germans

peis eminentes artistes

George Gassel, Patsy Ruth Miller, Vera Gordon

SELECCIONES GRAN LUXOR VERDAGUER

PROXIMAMENT

A L'ELEGANT

CAPITOL CINEMA

La divertida comèdia

PRESENTI'M

per

Douglas Maclean

i després el

GRAN ESDEVENIMENT

NIT NUPCIAL

per

LILY DAMITA

Dos grans films de

Exclusives "DIANA"

Pathé Cinema

Demà, divendres,
ESTRENA
extraordinària de
la pel·lícula de
producció nacional

LA BEJARANA

Programa Vilasaca i Ledesma, S. A.

EL CABALLERO DEL AMOR

HOMBRES DE ACERO

Kursaal i Catalunya
Avui i demà Gran Exit
de la superproducció
FOX

La Reina de Nova York

per la bellíssima artista MADGE BELLAMY,
Allan Simpson, Sally Phipps, J. Farrell MacDonald

L'incert camí que segueix una noia entre les llums i ombres de Nova York, fins arribar a la felicitat

Exclusiva: H SPANO FOXFLM,
València, 230
Barcelona

L'evolució del cinema

El que opinen els grans directors

Tan aviat resolgueren l'organització d'un suplement extraordinari dedicat al cinema, pensàrem en la conveniència que els directors premissaris del cinema continental es diguessin i dirigissin directament als nostres lectors, exposant llurs mètodes, treballs, ens hem trobat, però, que l'absorció del film europeu ha allunyat dels nostres lectors figures més sobresorint de la direcció. A manca de temps, només ens ha estat possible recollir algunes de les opinions que teniem projectades.

Jacques Feyder, el director de "Crainquebelle", "visages d'Enfants", i últimament de "Ben Hur", Abel Gance, el director del qual veurem "Napoleó" dins d'aquest mateix any; Benet Perjo, una nova valor dins del cinema europeu, la figura més interessant i notable de la cinematografia peninsular, ocupen les tres d'aquestes pàgines. La Veu del Cinema ha dedicat per a ells

En aquest terme de temps ens serà possible, seguint una evolució natural i progressiva dels nostres films, emancipar-nos de l'estranger.

re, és que nosaltres arribem a la
ministria i comanda el nivell que e
Avui seguiu als camions personal, pel qu
1916. El meu a la meua incorporació
es referència a la meua incorporació
al cinema, és molt breu de dir
vaig començar per esser actor, ten
l'aprenentatge a Itàlia. Després
vaig donar compte de la meua ineficà
cia de les meues accions per
sobresortir com a artista interpretat
Aleshores vaig llançar-me de ple
a la meua acció, pensant-me que e
a aquest aspecte podria desenvolup
par més fàcilment les meves ides
cent-me un camí, segur per
sua lliurement les teories cinematogrà
fiques, fruit de la meua exp
riència com a actor.
La meua trajectòria com a direct
de pel·lícules es ben pública. Tots e
meus films, han estat brillantment
projectats a Espanya. He hagut
fluït, i sobretot esforçar-me con
tantment per seguir pas a pas el m

L'opinió dels de casa

FRANK CAPRA

seu desenllaç, una obra teatral. Allò és el que els americans dominen extraordinàriament, i d'aquí ve que les adaptacions que de les obres literàries teatralen fan per al cinema.

— Pel·lícules que preferim? I meves. Això ni parlar-ne. L'èxit cinematogràfic més gran que he tingut en aquests darrers anys? «El sí del zorro», la formidació produïda per la pel·lícula d'Españols, de qual, per cert, li sigui dit de passada, en tinc una per aquesta temporada del mateix estil i amb els mateixos artistes que interpretaren aquell film, el qual, amb tot i el temps que fa que sostrenguda, necessito d'una transmissió a la temperatura de còpies noves de la dita pel·lícula.

—Pel·lícules que preferiu?

—Les més curtes i sense argument, el pas d'un rinoceront dins d'un riu, per exemple.

JOSEP VIDAL GOMIS

gada revisada a les nostres sales projectió. És evident que per a amb continuïtat i amb possibilitat d'èxit aquest treball, es precisa mínim d'entusiasme i simpatia. I tem, doncs, fermament convenir que l'afició al cinema és la característica general de tots els que actuen.

La fastuositat com un film ha estat tot ell vestit, la sensació de brillantor i de quelcom perfecte que totes les seves parts integren en una pel·lícula, no pot oferir-la una obra teatral, per immobilitat que sigui posada en escena. A més, però, segueixen un camí totalment al revés. El triomf del cinema està un estímul per al teatre. Especialment per al factor aquest de presentació, de la «mise en scene».

—¿?

—Ei cinema intensifica duna manera sistemàtica, diríem millor a

dels pobles. La seva importància
innegable. Ho serà més encara.
Aquestes paraules, de fet, enclo-
nen una part del seu esdevenir.

—Per damunt de tots els films, fereixo els americans. Tenen varietat, naturalisme. Tenen, a més, l'opinió pública, una joia comunicativa. Reconec que els directors americans han produït especialment pel·lícules de contingut extraordinari. Però el seu estil no escapa precisament a tot amb el nostre temperament.

♦ ♦ ♦

CARLES SOLDEVILA

—Les meves ocupacions no em permeten anar gaire sovint al cinema. Hi vaig, doncs, quan puc i veig aquesta selecció d'espectacles i de directors, i em fa l'efecte de temps perdut i d'una m'assensyala la producció d'un film que crec que ve a la pena.

— ...

—El teatre i el cinema segons camins diferents. El teatre ha estat sempre l'únic públic dels directors de cinema, i el triomf d'aquest i de

setmana. Procuro orientar-me per
de poder veure les millors; les
llors enir eles que correntment
projecten.

Atat sentit d'irrealitat, de
quest a fugir de les conseqüències
el que obra més decisivament
munt la psicologia dels xicots.
Davant de l'Institut he tingut
sió de conèixer casos interessants.
Recordo, d'un noi, car
na banda de xicots que realitzen
malafites semblants a les que
veuen en els films anomenats
triga detectivesca. Naturalment
força suggestiva del cinema
prou per captgir totalment un
racter ferm, i bo. Es necessita
certa predisposició que troba

Caldria igualment dictar un decret terminant per tal que els títols no anessin al cinema, classificant a cinema per adults. El mínim d'edat em sembla que seria d'ésser els 16 anys.

—Creu vostè en la valor crítica del cinema?

—El cinema té una gran valor al·lègic. L'actor en el cinema converteix totes les característiques del poble, expressa el seu pensament i els seus sentiments per segons aquestes. Un gest

és molt diferent del que un ale-
en el mateix conflicte dramàtic
pressa. Això, per a l'estudiós,
negablement un valor documen-

PIUS DAVI

Hi vaig tan sovint com puc a veure moltes ocupacions i el meu treball coincideix amb les hores de projecció cinematogràfica i no em permeten anar al cinema d'aquesta manera constant que jo voldria. Sóc, doncs, un enamorat de l'art cinematogràfic.

...?

El tema aquests dies de relacions entre el teatre i el cine és d'una gran tanció innegable i que es fa de consideracions subtils. Per mi, penso que per 10thom, aquestes activitats segueixen uns camins diferents. Ningú com un actor pot establir les directrius essencials que els separen. Moure's davant un tema projectora, no és el mateix que declamar des de l'escenari. El cinema, en l'actor, exigeix l'expressió concentrada, un joc d'expressió, Així, l'ésser un actor

de la península — i la import
esdevenidor del cinema com
cle:

York, San Francisco, Xicago, Madrid i Barcelona. No es possible que la nostra despecticula que senten les ments destreccades moment recomanable a contririr poc, no vull dir a civilitzar, a millorar el gust i fins als a millora gent. Com a cosa e referiré un cas que n'ocorroré fa molt visitant un poblet de la gran Anava amb el cotxe de la clauca terra, on no es veia ni una

al lluny la silueta d'una m
s'anà acostant poc a poc. Qu
gué a tret de poder-li parlar
demanar si podia indicar-m
havia un castell a l'horitzó.

canic.

Vostre, però, potser es fonsa. Li va dir, dient-ne de la com diula els cabells tallats, va posa en general.

—Ho diu perquè potser el com la Lluisa Brooks, potser ella.

No vaig poder menys que més tard, quan vaig tenir un per meditar el que m'havia dit, m'hi vaig pensar que el com, sense les pel·lícules, m'estat possible.

La fotografia i la premsa t'ajuda molt, però les pel·lícules es gaudeixen de la imaginació i el gent, que fan possible el que una pàgessa de Lleyda o una pàgessa de Madrid o una pàgessa de les modes de les més llunyanes terres que els moralistes en retrobarien desgraciadament aquesta és la pitjor qualitat de les pel·lícules, que per això han fet moltes i mes. Per sort puc respondre.

erend
ncia i
pecta-

Per un esquema de la
nematotògica a Espanya i
ma massa complex: No ob
que són ben visibles el
rotllament i el seu progr
Naturalment, han contri
les bones pel·lícules que c
a aquesta part abunde
ent, les quals influeixen po

en la formació de la sensibilitat pública. Fox Films no s'ha limitat a aquesta missió cultural, sinó que ha desenvolupat un treball de difusió i de promoció de la cultura, que ha permès a la companyia de cinema i de televisió, a través de la seva xarxa de distribució, arribar a un públic molt més ampli del que hauria pogut aconseguir de manera tradicional.

l'art mut, com «El preu-
ria», «El setè cel» i la pre-
representa una nova mane-
de fer pel·lícules. «A tre-

Les edicions B

Al costat del desmoroll clàssic cul registrar l'aparició d'una nova literatura cinematogràfica. Com a mateix, aquesta literatura és recent i original. Es narra-ficció literària a les edicions dels films.

La creació d'aquesta literatura és el primer editorial Bristol. L'edició tagna edita «La Novela cinematogràfica», «La Biblioteca Grans Films», d'aquesta i per molt de temps Femmina Cinematogràfica. Ara per una nova novel·la titulada «La Novela paradosa Metro-Goldwyn» catalogar tots els films més importants en els

tuació ci-
ra un te-
tant, crec
eu desen-

...bilitat del
...quedat en-
...ral i d'en-
...at tem: po-

e la gio-
ucció que
a en l'art
d'alba».

tagne

Com es fa un film

La generalitat del públic desconexa les diferents fases que cal passar per arribar a l'elaboració d'una pel·lícula. Aquest aspecte tècnic no l'interessa gaire, car el que cerca no és pas el coneixement tècnic del cinema, sinó els seus resultats.

Amb tot, i encara que només sigui per una vegada, intentarem oferir als nostres llegidors un petit curs de tècnica cinematogràfica en termes fàcilment comprensibles i que ajudaran a una més gran comprensió d'aquesta perspectiva del cinema que en aquestes pàgines oferim. Començarem, punt per punt, per l'escenari—materia primària—per acabar dins l'escena de projecció, passant per les llums brillants i artificials dels estudis.

Es aquesta la qüestió més rica de totes les que actualment preocupen els realitzadors cinematogràfics. Qualsevol film necessita l'escenari, car aquest significa les escenes a fer. Avui el cinema es troba en un període agut de crisi d'escenaris i d'escenaristes. Aquest problema, com tots els problemes vius que afecten els homes i les arts es va resolent d'una manera instintiva i automàtica. A manca d'un fons constant d'arguments que encarril·lin la cinematografia, els directors s'han decontentar a excavar en la memòria, és a dir, en l'anècdota i en la realització propiament dita, deixant el fons argumental en un marge secundari. Les pel·lícules de més èxit d'aquests darrers temps demostren a bastament les nostres afirmacions. Els films que més èxit han assolit han estat, llevat de comptades excepcions, uns films d'argumentació més aviat vulgar i dolenta, però d'una realització perfecta en matisos psicològics donats pel cinema mateix, i d'una tècnica de llum i col·locació magnífica. L'escenari, doncs, és imprescindible en tota pel·lícula, car és la principal base. En canvi, al punt que som, en matèria cinematogràfica no cal un gran esguerdament per a fer una gran pel·lícula. El gran argument és secundari i sovint perjudica el mateix film.

En realitat, l'escenari, l'equivalent, en el cinema, al dramaturg o al novel·lista, encara està molt lluny de les grans actuacions que treballen, uns i altres, amb totes les garanties i possibilitats d'èxit. El que no hi ha, perquè el cinema encara no arriba a aquesta evolució, és l'escenari de cinema. L'home que dona amb mínim la perfecció la mètrica prima del gran escenari. En aquest sentit, unes de les paraules que més justament s'han dit parlant de la qüestió han estat les del director de la Paramount, Adolf Zukor. El cinema—digué—necessita un Shakespeare. Em sembla, però una mica fort. Al meu entendre, amb la meitat d'un Shakespeare en tindríem més que suficient per a donar una argumentació pròpia.

L'ideal, doncs, consisteix que l'escenari arribi al mateix nivell que la tècnica de realització. En dir aquestes paraules cal tenir en compte que la producció cinematogràfica és molt més nombrosa que la producció teatral. D'això se'n deriva que el cinema necessita una quantitat extraordinària d'arguments, que li cal cercar de pressa, sigui al teatre, al llibre i a la cançó. És evident que una de les causes que influeixen més en aquest retrocés de l'escenari da-

rant la tècnica de la filmació, és aquest excés en el produir, excés irremediable. Els programes dels cinemes tenen massa poca estabilitat per a permetre una producció feta de pel·lícules extraordinàries. Cada dia, però, es dibuixa una tendència encaminada a mantenir per a un gran nombre de projeccions una sola pel·lícula. Si fos factible que en tota la temporada únicament es projectessin una dotzena de pel·lícules, aleshores s'imposaria una producció reduïda.

En planejar un film, el director, doncs, ja comença a trobar-se amb aquestes dificultats. Cal tenir una idea del que es va a fer, i cal tenir una acció d'acord amb la base argumental, o bé els compromisos de caràcter artístic.

Triada l'obra, aquesta passa a mans d'un escenarista. L'escenarista és el tècnic, l'home essencialment cinematogràfic, el que podríem anomenar el llibretista del film. Aquest les pren amb l'obra i li dona una forma cinematogràfica, sempre d'acord amb el director. En aquest record de planejament, el director no fa sinó preparar-ho tot per als comentaments de la filmació. Resultat de l'actuació de l'escenarista és el guió.

Aquesta paraula significa el llibre amb totes les escenes i indicacions. El director, amb el guió a la mà, té la base de la pel·lícula que cal fer.

Es molt difícil triar un tipus únic de guió, car és aquesta una cosa tant personal, que tots els realitzadors tenen la seva peculiar manera de fer-lo. Així, els guions dels realitzadors francesos ofereixen grans diferències amb els americans. Per aquests, el guió no és sinó un arxí d'escenes, d'indicacions sense cap anotació de caràcter artístic. El tipus de guió que predomina és l'americà. És un conjunt fixat amb les separacions impreses, d'entrada d'artistes, indicador de decoració i escena a fer. El director, en el terreny no fa sinó seguir la indicació primària que li dona el guió per a fer jugar l'escena de la manera que creu convenient i sobre la qual el guió no li dona cap advertiment.

A mesura que filma les escenes, el director creua amb llapis vermell les fitxes.

El gran treball, però, de la composició del guió consisteix a seguir lògicament l'argument. Abans de posar-se a filmar, cal una preparació intensa, tenir una perspectiva de la pel·lícula a fer. En el curs de la presa de vistes, el guió podrà ésser modificat. Un actor, o bé un operador, pot suggerir al director uns escenes o variants d'escenes, que cal aprofitar. Aleshores, sobre el terreny, el guió es modifica. En realitat, els films, mentre es fan, canvien constantment de forma, fins a trobar el seu estat que el lligat de les escenes finalment li dona.

El director, abans que tot, ha de tenir de l'obra que cal adaptar el sentit visual. Ha de copiar les millors situacions fàcils al film, els fons total que té de filmable. A base de les escenes de les quals es pot treure més profit, l'escenarista ha de fer el guió. Cal igualment que, en fer aquest, el director tingui una idea dels interiors que pot fer, i el caràcter dels exteriors que el pressupost li permeti. Generalment, dels treballs preparatoris de la filmació, l'escenari no és pas el primer que es cerca. En els mètodes de treball americans, aquest és el darrer esglaó de tots els planejaments per a filmar les escenes a què aire, i retorna així que e dire-

ments que precedeixen la realització d'una pel·lícula.

Així que el director està orientat del que cal fer, segons l'escenari, cal que cerqui els elements necessaris per a començar la filmació. Aleshores es forma l'element tècnic: operadors, fotògrafs, decoradors, electricistes, dibuixants, els quals, immediatament i seguint indicacions del realitzador, construeixen les màquines i comencen els assaigs d'il·luminació. Primerament es realitzen els exteriors, mentre es construeixen i es decoren els interiors. La companyia integrada, va als llocs assaig i es enllestint i els interiors ofereixen les necessàries garanties per a impressionar.

La impressió dels interiors és particularment difícil. Cal fer un treball intensiu, car les despeses de llum i de tramolla són costoses. Hi ha escenes que es filma amb diverses màquines col·locades en un mateix pla diferent. Hi ha màquines especials per a escenes de conjunt, i per a primers plans.

La llum dels interiors, acaba per fer malbé els ulls dels actors, que esdevenen esmorçats per la intensitat dels arcs.

La filmació dels exteriors ja és més descansada. Les grans companyies tenen els seus camions de transport i els seus camions de força elèctrica. Generalment es filma a les primeres hores del dia, de les cinc del matí a les onze, per a tornar-hi a les quatre de la tarda fins a

les sis. Això es fa per a evitar que el sol excelsiu i que la suor desfici el maquillatge dels artistes. Les escenes s'impressionen segons les indicacions del guió.

Naturalment, pel que hem dit, es comprendrà fàcilment que els exteriors i els interiors es realitzen separatament i tot d'una urada. La filmació material d'una pel·lícula corrent, sol durar uns tres mesos. Per a les extraordinàries ja és diferent.

La que actualment acaba de fer Cecil De Mille, ha durat un any. La quimera de l'or, de Charlie Chaplin, gasta encara d'aquest temps. Napoleó, d'Abel Gance, ha estat dins dels estudis més de dos anys.

Una vegada enllestida la filmació i acabades, per tant, les escenes d'estudi, els artistes són llicenciats. Es deixen de veure les escenes tan pintoresques dels comparses. Aleshores ve el treball del director, la seva actuació personal. Cada escena filmada ha estat precedida de la impressió d'un número que correspon

RODOLFO VALENTINO

EN "COBRA"

Aquestes són

LES PUBLICACIONS PREFERIDES

DEL PUBLIC GINEMATOGRAFIC

EDICIONS BISTAGNE

Via Layetana, 12-Tel. 4423.-Barcelona

D'ESPANYA I AMERICA

"FILMS"

La revista cinematogràfica més difosa per tot el món. L'única revista de cinema espanyol que es publica a Nova York

Llegiu "FILMS"

si us interessa conèixer les informacions autèntiques del MON CINEMATOGRAFIC AMERICA

Distribució: "La Novela Semanal Cinematogràfica"

Via Layetana, núm. 12. - Barcelona

BIBLIOTECA

Los Grandes Films

La Novela Semanal Cinematogràfica

Por fin se casa Zamora

RICARDO ZAMORA 50 cts.

LA NOVELA SEMANAL CINEMATOGRAFICA

N.º 295 25 Cts.

por Agnes Ayres, Richard Dix, Theodore Roberts, etc.

CORAZONES INTRÉPIDOS

Noticiari

Ha tornat de Portugal l'operador i bon amic nostre Joaquim Soler.

Per dintre de poc s'annuncia l'estrena de la pel·lícula «La nit nupcial», interpretada per Lily Damita.

S'assegura que existeix un acord per unes projeccions de cinema al nostre primer teatre.

Es possible que dintre d'aquests mateix anys es presenti el darrer film de Charlie Chaplin, «El Circ».

Sembla que als estudis americans els directors joves predominin. King Vidor, que feu «La Gran Destiladora», té uns 32 anys. Ara ha aparegut un altre gran director, molt jove, Clarence Brown.

«Una dona moderna» és una del·lucosa comèdia dramàtica en la qual Mae Murray apareix representant una noia americana modernista, filla d'un jutge molt ric. Conway Tearle fa el paper d'home seriós i formal, que, sense donar-se'n compte, s'enamora perdudament d'una «flapper».

Quan obre els ulls a la realitat, es troba com qui diu entre l'espasa i la paret, perquè ha d'eleger entre el que sent el seu cor i el que pensa el seu ben equilibrat cervell.

Per a fer-se una idea de la obra que la First National ha posat en adaptació de «Kiki», la del·lucosa comèdia d'André Picard, on l'espè-

DAVID W. GRIFFITH

director americà, amb les estores a les mans, ha realitzat els seus grans prodigis cinematogràfics. Igualment Douglas Fairbanks ha fet la seva popularitat a cops, més que res, d'estores.

DOUGLAS FAIRBANKS

La pel·lícula, un cop unificada i revisada, només es troba a mig camí. Cal posar-hi títols. Les còpies han d'ésser posades amb una claredat màxima. Finalment, cal distribuir-les.

Una vegada el film ha sortit de les mans del director, passa a les del departament d'exhibició. Aleshores els encarregats tornen a revisar-la. Després se li dona una propaganda eficaç, preparatòria per a l'èxit. Es comença a ensenyar a les grans directors, als empresaris, els quals novament la mouen, i després es passa a la premsa. Finalment va al públic d'estrena. Més endavant es col·loca a tots els països del món.

Aquest és el procés general d'un film, vulgaritzat per a posar-lo al coneixement del públic en tècnica del cinema. Es constatarà que el treball és intens. Si l'èxit correspon, el realitzador queda sobradament compensat dels seus despeses.

CARLES GALLART

(Dibutxos de Joe Hamann)

CARL PONEDEL

ritualisme francès i l'humorisme americà, agermanats, realitzen les més admirables de totes les creacions de l'escena muda, n'hi haurà prou amb saber que tots els elements tècnics que intervenen en l'obra procedeixen de França. Una veritable caravana de pintors decoradors i dibuixants es trasllada de París a Hollywood per a realitzar les decoracions. Aquests artistes eren acompanyats pels millors sastres i modistes de la Rue de la Paix, que anaven expressament per a confeccionar els vestits de les artistes i en particular les enlluernadores «toilettes» de Mary Astor i Norma Talmadge.

Els quadros i fotografies que decoraven les dependències del teatre, construït expressament per a impressionar a tanta, són autèntics de Sarah Bernhard.

Actualment s'està celebrant a Varsòvia l'Exposició Internacional de l'Art Cinematogràfic, organitzada per la Societat polonesa d'aficionats de l'art fotogràfic i per la Unió polonesa de les indústries cinemàtiques. L'exposició foto-cinematogràfica es divideix en dues parts. Exposició de cinematografia i el Saló internacional de la fotografia artística, que ha estat inaugurat sota el patronat del vice president del Consell de Ministres, senyor Bartel.

Per a no ésser superat per la «atedral» de la Motion Picture, coneguda per «Roxby Theaters», es diu que la Paramount projecta construir el major teatre del món, en el que es refereix a capacitat, prop al Roxby.

TÍVOLI

DILLUNS, DIA 3

ESTRENA

DE

KIKI

per

Norma Talmadge

Ronald Colman

FIRTS NATIONAL CORPORATION

distribuida per

Metro Goldwyn

En films, com en totes les coses, és la qualitat la que s'imposa, i per això

PARAMOUNT

és avui la marca que representa el millor en tot el món i acredita els cines que projecten les seves pel·lícules

PARAMOUNT FILMS

Passeig de Gràcia, 91

BARCELONA

SUBCENTRALS: Barcelona, Madrid, Sevilla, València, Bilbao, Lisboa

La vida de Charlie Chaplin

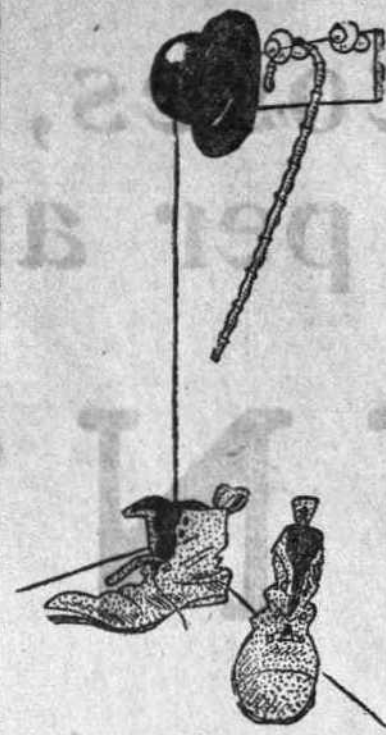
Una llegenda que s'esvaeix. - Els seus primers temps.
La plenitud de la glòria. - Dissots conjugals. - Anècdotes

Durant molt de temps una llegenda ha volgut que Charlie Chaplin fos nat a Fontainebleau, al cor de l'illa de França. Molts s'han dedicat a demostrar que l'humorisme del més gran actor de cinema era d'essència francesa. Imaginacions que s'han esvaït. Avui no sols està comprovat que Charlie és nascut a Anglaterra sinó que s'ha provat que aquest actor rebé tota la seva comicitat del que li ensenyà la seva mare, espanyola i ballarina, i dels mímics de la companyia de vagabunds anglesos, i la seva humanitat de la sang jueva que corre per les seves venes i li ensenya el secret dels gestos més elementals o més complicats.

De totes maneres Charlie Chaplin ha conservat sempre el seu reconeixement per la França. Ha declarat que fou Max Linder qui li suggerí, amb les seves pel·lícules, tot el que podia fer davant la pantalla. Però més que de Max Linder es recorda de l'acollida triomfal que li tribuà París quan, ara fa set anys, tingué la pensada de travessar l'Oceà, en ocasió de la presentació d'«El noi» a les grans ciutats europees. Li fou estrany que el públic francès l'anomenés «Charlie», i segons diuen els cronistes, feu una expressió de descontent. Eren els temps en els quals calia encara donar a l'actor comicitat de cinema un motiu riador, igual que als històrics que no han estat promoguts actors encara. Però des d'aleshores ha pogut molt i s'acabara per donar títols cavallerescos als «divos» de la pel·lícula, per tal de recompensar-los de q'que saben o no saben fer.

L'any 1930 els francesos donaren a Charlie Chaplin les palmes acadèmiques, igual que als nostres provincials o a les cigarreres virtuoses. Però la distinció el va complaure. Avui li consagren números especials de revista, els literats es dediquen a analitzar els seus sofriments i els novel·listes li dediquen novel·les.

A Hollywood hom no reconeixeria un petit senyor bru que se us presenta davant amb un aire de persona que no té gaires coses a fer. Té una figura elegant d'home habilitat a l'ambient de luxe, vestit amb senyorial sobrietat i en els seus ulls negres i penetrants hom ven una figura tranquil·la i curiosa, apta per a escoltar els homes i les coses. Davant la presència de tal personatge pensareu si és un diplomàtic, un esceptic mundà freqüentador de sales cosmopolites o bé un estudiós galant enamorat de la vida moderna i que tot volent-la conèixer es manté al llindar sense entrar a dins. Té els seus minúsculs, les mans blanques, petites i curioses, les quals ensenya amb plaer, igual que les dents, que hom veu ben alineades a través del seu ràpid somriure. Observeu-lo bé i veureu

reu que és Charlie Chaplin. Sembla mentida. Sense el bigotet retallat, tan ben pentinat, tan senyor sense bastonet i amb els pantalons planxats!

Doncs és ell: el Charlie de quan no treballa. Tots els altres artistes, encara que es creïn un tipus, són iguals en la vida que en el film. En canvi Charlie es transforma, es dona una altra figura. Ha inventat una caricatura indesmentible perquè és treta de la màscara de la vida amb profunda intenció. Ha dibuixat un tipus de la pobra humanitat ingenua i desarmada, l'home joguina del món i del destí que reflecteix comicitat de la seva ridícula misèria dolorosa, i el presenta amb aparència de lleugeresa. Però sota la comicitat obtinguda amb senyals incisius s'estén una delicada ombra d'amargor desconsolada que no sempre el públic, encara que en senti la fascinació, reconeix i valoritza i que dona potència i dignitat d'art a aquesta figura vestida amb tanta subtilitat.

Recorden «La febre de l'or», el quadre en el qual Charlie dins la pobra barraca, entre la neu, espera les noies trobades a la taverna que li han promès que aniran a sopar amb ell la nit de Nadal. És una escena de gràcia commovedora mentre ell prepara la mesquina rebuda amb la nostàlgia de l'home perdut i per enganyar el temps que manca per a la visita fa ballar les «orquilles» damunt d'un panet per donar-se una joia que no té. L'espera s'allarga i la son el venç, mentre en el somni se li apareixen les belles i joves noies que el distreuen una estona. Il·lusió que s'esvaeix en

despertar-se i veure's sol, amb la certesa que aquelles noies s'han volgut mofar de la seva maleconia.

Quan de jove net els pares l'acompanyaven a la funció del disabte a la sinagoga del seu poble escocès, el petit Charles Spencer Chaplin no podia pensar que faria les delícies del món. Sense que sigui el que guanya més (se li calculen setze milions de dòlars), Chaplin és l'actor cinematogràfic més popular del món. I és també el més lliure de tots. No depèn de cap casa, té una companyia pròpia, un teatre seu i treballa quan vol. L'any 1922 va fer tres films a la vegada; l'any següent en feu un i després dedicà dos anys a produir «La febre de l'or». Ell inventa els assumptes o bé se'ls fa escriure per canviar-los després completament, perquè és home ple d'idees i de troballes. Fets més d'un any que treballava per aconseguir «El Circ», quan li sobrevingué la famosa pal·lestra conjugal, última de la sèrie. Evidentment, Chaplin és més sortit en els films que en els matrimonis. Tres experiments fets li han resultat tres fracassos. La segona muller, després del divorci, va publicar un llibre de memòries que titula «La vida amb un geni», i sembla com un acte de reconeixement per la força «al·lunyon» (indemnització) que va haver-li de donar per mandat de la cavallerosa llei nord-americana. Però el tercer experiment ha estat un «fiasco» i ha posat Chaplin en el perill de fallida completa. Charlie té el costum de triar per a primeres actrius dels seus films noies molt joves i desconegudes. De vegades les descobreix de tal manera que s'hi casa. Amb la seva tercera muller, una actriu que tenia aleshores setze anys, sense cap valor, passà així mateix. Passats tres anys s'ha desbocat amb una furia pròpia de la dona que cerca l'al·lunyon.

L'aventura és instructiva perquè dona l'hum respecte als usos i costums de la ciutat d'Hollywood. Un dia de l'hivern passà la senyora va fugir de la casa Chaplin, situada a Beverly Hill, amb els dos fills. Tot seguit inicià naufragi per divorci contra el marit i més natural encara: no deixà de demanar l'al·lunyon. Gairebé sempre els divorcis demanats per les senyores tenen per motiu la indemnització, que en aquest cas era d'alguns milions de dòlars. La causa de la fugida eren els mals tractes del marit, el qual fins va aconseguir de casa alguns amics d'ella. Vingueren després les explicacions de Chaplin, segons les quals, mentre dormien ell, els seus fills i els criats, a les dues de la matinada fou despertat per un «fort escàndol». La seva senyora havia tornat a casa amb una grossa comitiva d'amics i d'amigues i es posaren a fer xirrioll; bevien, cantaven, cridaven i tocaven. Tocaven amb un sentit de gràcia: primer el fotògraf, després el piano i finalment l'orquestra i ballaven i regiraven els mobles per a renovar l'ambient. A Chaplin aquest espectacle no li venia de nou, encara que no li agradava, i aquell dia bal-

là de la seva habitació i va protestar. Els convidats es van posar a riure a les seves barbes. La seva esposa el va renyar i li va dir si traïa o no a casa. Chaplin, per provar-li que repapellava, feu treure els convidats pel servei, amb el consegüent escàndol.

Després fugida de l'esposa indignada la qual va anar a casa la seva mare a banyar-li el pit de llàgrimes. No mancaren les sensacionals declaracions als periodistes que acudiren a recollir les queixes de la pobra víctima. Durant un mes els diaris no deixaren d'ocupar-se aquest escàndol, intervingueren les indiscretes associacions per a la protecció de la moral, dels drets de la dona, de la necessitat de donar mitjans a les pobres divorciades, i enmig d'aquest rebombori fou posada en perill tota l'obra, passada i futura, de Charlie. Aquest emmalaltit, després, havent-se resistit per la qüestió dels diners Chaplin no té fama d'esser molt esplèndid; la fama s'atenueja amb un modest passament provisional a l'esposa, la qual es feu fotografar després mentre rentava els plats a la cuina per començar el públic sobre la seva misèria. Però al públic nord-americà no li agrada insistir per molt de temps sobre un mateix argument i l'assumpte quedà clos. I Charlie, de moment quedà lliure i pogué tornar a treballar en el seu film «El Circ».

Es aquest un film que li recorda els seus penosos inicis: De jove (i és jove encara amb els seus quaranta anys) recitava i feia jocs d'acrobàcia en petits circos de província a Escòcia. Després anà a Londres on tingué una mica d'èxit. Però era poca cosa i pensà anar-se'n als Estats Units a provar fortuna. L'acompanyava el seu germà Sidney, que és també un bon còmic. A Nova York el desconegut Charlie aconseguí fer-se acceptar en un «musich-hall» i després tingué la idea de provar el cinema. Els primers temps foren difícils perquè les cases no volien actors fructuats a mal vestit. La seva figura retia vacil·lant i impossible semblava d'una comicitat massa maleconia. Inventà alguna escena còmica per a presentar el seu personatge, que agradà una mica. Però ell insistí i perfeccionà el tipus, li donà característiques personalíssimes i el públic començà a interessar-se per ell. La fortuna li havia obert les seves portes.

En la vida privada, Charlie és agra-

SELECCIONES DE UN LUXO VERDADERO
Irene Rich, Conway Tearle.

dable i del tot diferent del seu tipus de teatre. Es diverteix imitant els costums i les companyies de l'«un» cinematogràfic amb senyals caricatursques i és un conversador espiritual i mordaç. De petit no tingué temps de freqüentar moltes escoles, obligat des de primera hora a guanyar-se la vida. Però llegí i estudià molt i així quan parla sap el que diu i quan es dona compte de no saber una cosa adopta un sistema que poc saben seguir: calla. Charlie té també una virtut que «als és coneguda en l'ambient cinematogràfic»: és molt afable i molt gentil envers els seus companys. És un director excepcional. Moltes vegades era sol·licitat per dirigir un film i acceptava. Avui ho fa menys perquè estima la llibertat. Ell és qui ha valoritzat Edna Purviance, Adolf Menjou en «Una dona de París». Jackie Coogan en «El noi».

LES ANECDOTES DE CHARLIE CHAPLIN

Charlie Chaplin és un excentric de circ formidable. Els seus orígens són de music-hall. No obstant, fora del cinema fracassaria. En dir que constitueix un artista tipus de circ, ens referim a la seva bonhomia, a la seva agilitat, i, sobretot, als coneixements musicals que posseeix.

Charlie toca el piano i molt particularment el violí. Una de les seves faccides més celebrades pels seus amics és la d'imitar els grans concertistes d'aquests instruments i la posar romàntica d'un tzigani tocant un vals vienès.

Darrerament rebé d'un admirador una caixa de grans dimensions. Charlie esperà a l'artista fins a acabar de filmar. Una vegada fora de l'estudi, davant d'uns companys, amb una curiositat infantil, desembalà la caixa en la qual hi havia un saxofon dels més grans.

Charlie restà esmampolat, car ell no sabia tocar aquests instruments. Mentre els amics reien de la seva sorpresa, començà a provar de tocar-lo i no assolí fer sortir més que uns sorolls desagradables.

Charlie Chaplin, però, no deixà el saxofon de les seves mans. Els dies següents d'aquest fet se'l va veure preocupat com si estigués subjecte a un gran problema.

El cas era, per tant, intrigant, puix quan acabava la seva feina, s'apressava a sortir de l'estudi i es dirigia sol cap a casa seva, en es veia llum fins a hores avançades de la nit. Finalment es pogué descobrir que totes les trifugues de Charlie procedien del seu intent d'aprendre de tocar el saxofon, instrument que ara toca meravellósament.

El més característic de la casa de Charlie és l'entrada. Com tots els xatells americans, l'edificació resta de la vorera una quantitat de metres, els quals s'emplen de jardins sobris, trencats, només, pel passadís que condueix a la casa.

Charlie construí aquesta casa en 1918. La darrera cosa que es feu fou aquest passadís de grava i ciment. Molt encara, Charlie, davant dels invitats, es calça amb les seves ori-

ginals sabates que tanta popularitat li han donat i les seves espenjades hi quedaran fortament marcades.

Charlie posseeix tres o quatre parells d'aquestes sabates tan extraordinàries i significatives. En té, però, unes que són per ell un gran atractiu. Són les primeres que portà i que han patit els estudis de Keystone —en els quals feu el seu debut— mestre de Essanay. I encara les porta.

Els cabells de Charlie en el film apareixen un negre brillant intens. En realitat Charlie Chaplin comença a envellir, i el cap presenta aquest to gris, tan distingit i elegant en un home relativament jove.

En el descans de les escenes a fer l'artista deixa tranquils els cabells i els pots de tint. Per filmar, però, cal recórrer al líquid. Als primers dies d'actuació el color és perfecte. Als finals de la setmana esdevenen rojos, car els efectes comencen a perdre's; però, com que en el film el roig dona negre, l'home no s'inquieta. A les dues setmanes el roig es barreja amb una mena de violeta fort que, fotografiat, dona igualment negre. A les tres setmanes aquests tres colors es combinen amb el to d'argent, i forma tot plegat un gris, el qual esdevé el seu «color natural» que el risc perquè l'endemà se'l tindrà de nou.

Tot Hollywood sap que és impossible veure el famós actor dos dies seguits amb el mateix to de color als cabells. Quan hom li fa present aquesta anomalia, Charlie invariablement, contesta:

— Tant se val. El cas és que en el film donin negre.

Aquest artista és el més desigual en el treball. Ha fet films amb pocs temps, mentre en altres ha trigat la filmació d'un any o de més durada. Un d'aquests fou la «Quinzena de l'or», el metatge total del qual pujava a altura milers de metres. En el període de la construcció material de la pel·lícula, s'hi afegeixen unes escenes amb les altres metres quedant reduïdes a dos mil, màxim tres mil. És que es suprimix tot el que hi ha d'accessori, deixant la pel·lícula corregida amb una unitat d'acció.

El mètode de treball de Charlie, com tots els mètodes de treballs dels productors de pel·lícules, es divideix en dues parts. La part de planejament i assaig i la de filmar amb els artistes, les escenes. Charlie és un gran director. D'altra manera, els seus films, tot i tenir el seu treball personal no reeixirien. El més notable de les seves pel·lícules és la unitat de sentiment, el desenvolupament lògic de l'acció. Al revés de tots els altres artistes, en els seus films, es produeixen unes idees bastant que motiven i porten l'argument. Charlie, acostuma primer impressionar, a manera d'assaig, unes escenes que filmades i vistes li suggereixen les seves pel·lícules.

Aquests petits films, fets de mo-

ments, sense cap mena de coordinació, no han passat mai del llindar de la porta de casa seva. No més els íntims, Syd Chaplin, Douglas Fairbanks, Kniblo, han pogut veure'ls. N'hi ha de veritat, molt curiosos. Fairbanks n'explica un basat en un passeig que fa Charlie de Nadal a Charlie per un parc, seguint un home, una escola de colós que, com ell, està desesperat de la vida.

Charlie pressent que aquell home cerca el suïcidi i intenta dissuadir-lo. Però l'altre no se l'escolta i es lliga una corda al coll, al cap, enorme pedra. A Charlie se li entorolla a corda, sense donar-se compte, mentre l'altre, sense igualment parar-hi esment, en queda desllurat. Quan, per un gest definitiu, l'aspirant al suïcidi vol llançar-se al mar, es troba que en lloc d'ell, és Charlie el que hi cau, i desapareix per sempre.

I, per acabar, aquests judicis sobre Charlie Chaplin.

De Douglas Fairbanks:

«És l'home de caràcter més afable, però també més variable i difícil, que he arribat a conèixer. Té les idees i les ambicions d'un jove de 18 anys. Un descobriment científic l'apassiona en gran manera.» Estima totes les arts, especialment la música.

El seu esperit treballa constantment per a trobar quècom no originalment còmic. El mateix inventa els efectes còmics, els trucs dels films, extrès de la realitat, car el laboratori de Charlie és el carter.

El seu exuberant durant una hora i mortalment trist a la següent. És, veritablement, un geni.

Mary Pickford:

«Un bon amic. Molt afable, molt atent. El més gran artista del món.»

Maurice Tourneur:

«Un erudit, un home incansable en el desig d'instruir-se. Els millors moments de la meua vida els he passat amb ell i amb Aniole. La seva reputació creix i seguirà creixent dia per dia.»

Max Linder dignu de Charlie:

«Em penso que, com jo mateix, esdevé neurastènic. Té encara confiança en si mateix. Potser sent que ha esdevingut menys còmic. Cada matí repeteixo una centena de vegades: «Estic satisfet... i, molt content.» Charlie, fa el mateix. Les meves vetllades al seu costat em són inoblidables. He provat d'estudiar a fons el seu caràcter sense obtenir resultat.»

“Els Artistes Associats”

presentaran en la Temporada de 1927-23 els més grans artistes de la cinematografia

ELS ARTISTES

- Douglas Fairbanks . . . **“El gaucho”** dirigida per Elton Thomas.
- Mary Pickford . . . **La petita venedora**, direcció de Sam Taylor.
- Charlie Chaplin . . . **El Circ**
- Gloria Swanson . . . **L'amor de Sonia**, dirigida per Albert Parker.
- Norma Talmadge . . . **La Paloma**
- John Barrymore . . . **Tempestat**, segons la novel·la de Vladimir Dantchenko, amb Greta Nissen. Direcció Frank Lloyd.
- John Barrymore . . . **El vagabund poeta**, dirigida per Alan Crosland.
- Buster Keaton . . . **El col·legial**

LES PRODUCCIONS

ELS ARTISTES

- Dolors del Río . . . **Resurrecció**, segons la popular novel·la de Tolstoi amb Rod La Rocque. Direcció: Edwin Carewe.
- Fred Niblo . . . **Riu, Pallasso, riu.**
- Corine Griffith . . . **El jardí de l'Eden**
- Gilda Gray . . . **El Dimoni de la Dança**
- Mary Astor . . . **Dos cavallers en l'Aràbia**
- Ronald Colman . . . **La nit d'amor**, dirigida per Fitzmaurice.
- Vilma Banky . . . **Flor del desert**
- Les Duncan Sisters . . . **La Flama Màgica.** Direcció d'Henry King.
- Topsy i Eva**

LES PRODUCCIONS

“Els Artistes Associats”

Rambla Catalunya, 60 i 62 - Barcelona

Metro Goldwyn Corporation

PRESENTARA A LA TEMPORADA DE 1927-1928 ELS MILLORS FILMS
Algunes de les produccions «Non Plus Ultra» que es presentaran als salons de l'empresa

CAPITOL **TÍVOLI, KURSAAL**
i CATALUNYA

Produccions Metro Goldwyn

6 films "Non Plus Ultra"

El dimoni i la carn	Greta Garbo, John Gilbert
La dona marcada	Lilian Gish, Lars Hanson
Els vencedors del toc	Charles Ray, May Mc. Avoy
El cavaller de l'amor	John Gilbert, E. Boardman
El sergent Malacara	Lon Chaney, E. Boardman
La terra de tots	Greta Garbo, Antoni Moreno

40 grans films interpretats per estrelles de la categoria de Norma Shearer, Mae Murray, Alice Terry, Pauline Starke, Marion Davies, Joan Crawford, Renee Adorée, John Gilbert, Lon Chaney, William Haines, Conrad Nagel, Jackie Coogan, Lars Hanson, Karl Dane, Lew Cody

Còmiques Metro Goldwyn, les més divertides.
Magazine Metro Goldwyn, les millors informacions animades.

Produccions Firts National

4 films "Non Plus Ultra"

Esparver dels mars	Milton Sillis
Homes d'acer	Milton Sillis
Joventut Heroica	Richard Barthelmess
Margarida Gautier	Norma Talmadge

FORA DE PROGRAMA

Kiki	Norma Talmadge
La duquessa de Búfalo	Constance Talmadge
La Venus de Venécia	C. Talmadge, A. Moreno

29 grans produccions per Colleen Moore, Harri Langdon, Richard Barthelmess, Billie Dove, Leon Errol, Doris Kenyon, Corine Griffith, Viola Dana, Betty Bronson, A. Q. Nilsson, John Haines, Dorothy Gish

Les estrelles de més renom, els directors de major prestigi, i les més fastuoses presentacions determinen l'èxit de les produccions METRO, que constitueixen la més refinada selecció de la indústria cinematogràfica mundial.

Els països productors

França

Deixant de banda els aspectes de progressió tècnica del cinema francès, o sigui l'aportació francesa a l'evolució cinematogràfica, ens ocuparem en aquestes notes a donar una idea del desenvolupament del film, artísticament considerat, en aquest país.

En l'article que donem en aquestes mateixes pàgines, tractant de «La història del Cinema», ja exposam els resultats dels primers treballs dels germans Lumière i dels Pathé. Aquells films de curt metratge, de fabricació elemental, basats en uns episodis deslligats de tota unitat, comencaren els fonaments de l'actual art cinematogràfic francès, uns dels més avantguardistes del món. Fins al 1907, solament existiren a França la pel·lícula dels Lumière, sortida de la fàbrica d'aquests a Lió — arribada d'un tren — i les de Pathé, Zecca de Melles i altres «pioners» del cinema. La qualitat de Georges Méliès, titulat «Un viatge a la Lluna», durava únicament quatre minuts. Després d'aquests films es produí «Els viatges de Gulliver», que ha estat una de les primeres obres adaptades al cinema.

En 1902 Zecca realitzà «La història d'un crim», una pel·lícula de 120 minuts de llargada. El cinema, però, començava a perdre el caràcter de «pioneria» permanent. Aviat es feu sentir la necessitat d'una evolució per assolir unes formes més noves. L'art cinematogràfic, en el seu balbuçig, estava mancant d'aquestes il·lusions i aquesta unitat de realització que tanta preponderància li ha fet prendre dins les nostres activitats artístiques. Els estudis s'edificaren amb una coherència i unitat, i l'obra acabada amb tots els accessoris teatrals. Faltava la gent de teatre s'apoderà del cinema. L'home de cultura cinematogràfica, encara era per fer.

Producte d'aquest estat fou la Societat La Film d'Art, creada en 1907, integrada exclusivament per actors i algun llibert d'anomenada. La incorporació d'aquests al cinema, causà sensació. Aleshores s'utilitzaren les decoracions de teatre, amb tots els procediments i mecànica teatrals. Es realitzà, entre altres, «L'assassinat del duc de Guisa», «Edip rei», i altres equivocacions per l'èxit. Al mateix temps, i sota la dominància de pantomima filmada, apareix una nova modalitat del cinema. D'aquesta mateixa època data la creació de la Societat Cinematogràfica d'Actors i Lliberts, una mena de cooperativa, que no feu altra cosa que adaptar al film els grans èxits teatrals, per actors de teatre.

L'evolució del cinema es fa amb gran lentitud. França tingué, per rival, en el predomini al mercat europeu i de Sud-Amèrica, la Itàlia. Els films francesos, tenien, naturalment, més valor, més inquietud i més humanitat que els italians. A poc a poc, es va formant les bases d'un art nou, característic, amb unes lleis pròpies i originals.

Tots els artistes de teatre francèsos, han aparegut en film. Seria difícil, per exemple, de trobar un primer actor, o bé un «societari», que no hagi treballat pel cinema. Fins a 1914, el teatre, en formes i en homes, predominava davant el film francès. Però en aquests anys apareix un home, essencialment cinematogràfic, un artista mediocre, que una vegada entrà dins les pel·lícules, agafa una empena formidable, fent seguir darrera seu tota la indústria del film. Aquest artista és Max Linder. Max Linder, des del seu començament, inicià la ruta que farà l'espectador. Les seves pel·lícules, gèneres, exemptes de tota importància, tenen la gran originalitat, en aquells temps, d'esser fetes concretament per al cinema. L'argument, desmuntat d'un origen literari o teatral, obté una vivacitat, un moviment i un canvi d'escenari, que constantment promou noves visions. A més, Max Linder, era un actor viu, de gest essencialment cinematogràfic. La seva actuació fou decisiva per l'assoliment de les formes actives. Els films, sense comptar-hi els més antics, són, abans que tot, films, és dir, sense contacte amb cap altre art, i per tant essencialment visuals.

En 1910, França exportava 6 milions contra 6 d'importació; en 1911, 8 contra 15; en 1912, 19 contra 23. En aquells temps sorgiren els primers «metatres» en escena, especialitzats en el cinema. Leonce Perret, Louis Poirier, Henry Kraus, actor i director alhora, i ve la guerra.

Als darrers anys, sorgí un nou valor, Abel Gance. El seu «Je accuse», fou senzillament formidable.

En aquests darrers anys, o sia l'«après-guerre», el film francès, com el de tot el món, és menys influenciat per la força vigorosa i nova de la pel·lícula americana. Els directors francesos, han acabat per basar, damunt les desferres d'un altre edifici de forma barroca, un art jove, nou, ple d'inquietud. Han aprofitat la tècnica dels americans per fer unes pel·lícules essencialment cinematogràfiques i realment franceses. El «director» no han tingut, és veritat, aquesta continuïtat i intensitat de rebell que tenen els americans i aduec «els alemanys». Però aquesta mateixa intermitència fa que les produccions franceses, no s'assemblen en res a les americanes fetes com un producte, és a dir, en sèrie. Quan un primer director realitza una pel·lícula, és després d'uns grans treballs per a obtenir primerament capital, després matèria viva, és a dir, màquines, decorats, actors, escenarista i estudi. Aquestes vicissituds no fan sinó donar més valor a la seva actuació i a la seva obra, car com més intens és l'esforç per a fer-la, més humanitat li traspuia.

Actualment els estudis francesos compten amb un millatge modern, solament però amb la perfecció dels alemanys. Repetint, doncs, que no hi ha cap editorial que treballi amb continuïtat. Poser a tot tirar, en aquest sentit, es pot citar La Société des Grands Romans. Els estudis Gaimont es lloguen a qui vulgui llogar-los. Els Pathé, igualment, Abel Gance, ha fet «Napoleón» per un consorci internacional, en el qual Espanya és representada en un millatge de pessetes. Hi ha també, com a productors L'Albatros, creada a base de l'antiga Emulphor, avui associada amb una casa espanyola, la Rhocca, que ha deixat de produir.

La Paramount, ha intentat l'edició de pel·lícules a França. Porta fets, dos intents amb l'ajut de Leonce Perret «Madame Sans Gêne», que feu Glòria Swanson, i ara darrerament «La dona nua». L'Aubert que edita moltes pel·lícules, entre altres «La Bataille», ha provat diverses vegades l'edició amb col·laboració dels alemanys. «Nana», que encara no em vist, n'és la concreció.

Es fa molt difícil l'enumeració dels artistes francesos que es poden concepre com a cinematogràfics. Des de Maurice Chevalier, fins a la inol·ludable Sara Bernhardt, passant per Lucien Guitry, tots han actuat pel cinema. Al meu entendre, els qui ho han fet amb més profit i art, han estat: Henry Kraus, abans que tots els altres — Leon Mahol, André Mox, Roger Karl, Donatien, René Navarre, i de les actrius, Gina Palermo, Legrand, Gina Rely, El-mire Rautier, Arlette Marchal.

El primer escriptor francès que teoritzà sobre el cinema, fou Louis Dellium, que coneguérem a la nostra ciutat. Ja fa anys que Dellium és mort i el seu intent ha pres estat en la intel·lectualitat moderna. Dellium, feu també pel·lícules amb Eva Francis, la seva muller: «La festa espanyola», «La dona de ningú», «Silenci», «La febre».

De directors moderns, cal esmentar Abel Gance, Manuel L'Herrier, Louis Maligne, Louis Mercanton, René Baudrier, Jean Epstein, René Clair, R. Bernard, Germaine Dulac, i Jacques Feyder.

El mèrit de tots aquests és gran, i llurs característiques de poder ésser, són creadores d'unes notes especials que no fem per manca d'espai i temps.

Son els punts del film francès que té avui, més que mai, un esdevenidor magnífic.

Suècia

El triomf del film suec es feu en aparèixer les primeres produccions editades per la Svenska. Victor Sjöström i Maurice Stiller es formaren en els petits estudis que aquesta casa posseïa als afores de la capital. Malgrat el poc volum del seu negoci, la Svenska produïa amb aquesta parsimònia i tenacitat pròpia de la gent del Nord. «Wolof» i «L'estranja aventura del senyor Lebel», foren les primeres pel·lícules que de la Svenska veiérem abans de la guerra. Després, en 1920, es llançaren «Els Proscrips», «El monestir Sandmora», «El Tresor d'Arne», títols traduïts tots de l'original suec. Finalment fou «La carreta Fantasma», «La Prova de foc», aquesta darrera una de les obres cinematogràfiques que més influïren en l'evolució que ha fet el cinema.

Després d'aquestes produccions es feu una gran pausa en les activitats productores de la Svenska que, a més, per tot la que representava en quantitat i qualitat la indústria del film a Suècia. Victor Sjöström, però, seguit treballant, Recordem, entre altres, «La casa situada», que ell mateix interpretà, Maurice Stiller, per la seva banda, feu «La llegenda de Gosta Berling», que, per raons que no sabem, no ha estat projectada entre nosaltres.

Els films suecs, triomfaven esplendorosament arreu del món. Els americans veïeren en els directors de la Svenska, la innovació, l'art, els homes perfectament capacitats i preparats per fer obres definitives i que nomen la manca d'ambient i de mitjans, feta mediocre. Sjöström, Stiller i Sven Gade, un altre realitzador, foren contractats pels grans consorcis filmadors nord-americans i reborbits dins el moviment del cinema americà.

Però allà on Sjöström, Stiller i Sven Gade treballin, hi haurà les característiques fonamentals de les pel·lícules racialsment sueques. La delicadesa originalment expressada, dels sentiments més grans de la vida, la intensitat dramàtica, el briament resolta, la volució de l'actor, sempre justa i sobresortint, i, sobretot, l'acció directa, trepidant, portada de dret vers la sensibilitat de l'espectador, són qualitats que aquests directors dominen a la perfecció. Victor Sjöström cerca sempre les accions plenes de problemes psicològics, car per ell un film és l'expressió visual d'uns caràcters. Generalment tendència per les obres intensament dramàtiques. El film «El que rep les bufades», que l'any passat ens oferí la Metro-Goldwyn, ens donà un Sjöström en la seva totalitat d'efectes. Aquest director domina com poc l'actor. Si bé, com és natural, no es veu, en el film, en cada gest d'un artista, en totes les evolucions de les masses es precisa la presència d'un director amb un sentit de la vida i coneixedor perfecte del seu «metier».

Les pel·lícules, en les quals la Svenska excel·lí, foren les de caràcter lleugerament còmic. Els suecs tenen tot l'esperit agut del meridià, amb la fredor i serenitat pròpia de l'home del Nord. D'aquí que llur ironia, pràcticament perduda a les arts, sigui una ironia dolça, de matís, dominat, com gocs, la plàstica, el sentit decoratiu. Els films suecs, i «La prova de foc» n'és un exemple, foren superbalement decorats.

Moltes de les pel·lícules produïdes a Suècia, han estat basades en les llegendes populars nacionals. Llegendes de valor suggestiu, perquè Suècia és un dels països del món més ric en tradicions i corrents populars. Arxius fidelment transcrits al cinema, han conservat tot l'esperit i tota la ingenuïtat de les coses, verament del poble. Però, en els films, aquestes prenen un to elevat i aristocràtic. Veritablement artístic.

Avui, la Svenska, com abans, roman quiet, amb un silenci immens, per l'absència dels seus primers directors. Els artistes igualment han desertat dels petits estudis, que amb tot i llurs reduïdes dimensions, produïren unes obres que foren exemples a seguir per les grans galeries de Hollywood i Culver City. Greta Nissen, Lars Lausson, Kare Dane, Greta Garbo, Gosta Ekman, treballen, fora de llur país. És que l'art, quan realment posseïx les condicions essencials, es pot produir a tot arreu sense perdre el seu segell d'origen, segell inconfusible, que nomena dona la possessió de totes unes virtutats i tradicions. Les interpretacions d'aquests artistes, seran sempre, les

HISPANO FOXFILM

Societat Anònima Espanyola

PRESENTA

LES TRES

millors pel·lícules de la nova temporada

EL PREU DE LA GLORIA

per Victor McLaglen, Dolores del Rio, Edmund Lowe

La pel·lícula que ha batut el record del món, obtenint amb una setmana, al teatre Roxy, de Nova York, la fantàstica suma de 144.267,30 dòlars

El setè cel

per la parella ideal Charles Farrell, Janet Gaynor

La més gran història d'amor contada en la pantalla

A trenc d'alba

(Fora de programa)

per George O'Brien i Janet Gaynor

Film Tità dirigit pel gran director alemany MURNAU. Novíssima producció que representa la revolucionària aurora d'una nova època en l'art de fer pel·lícules

Quatre pel·lícules gegants

Una vegada era un príncep...

per George O'Brien i Virginia Valli

Mare meva!

per Belle Bennet, Victor McLaglen, Neil Hamilton

Gent de guants

per George O'Brien i Edmund Lowe

La catàstrofe del "Titanic"

per George O'Brien, Virginia Valli, J. Farrell McDonald

6 superproduccions de l'Oest, per TOM MIX

Artista el sol nom del qual és símbol d'emoció, intrepidesa i valor

6 superproduccions de l'Oest per CHARLES JONES

El simpàtic cow boy defensor de les causes nobles

40 de COMIQUES: 20 Imperial. 8 Aventures de Tupé Sobrado (Van Bibber). 4 de còmiques d'animals ensinistrats. 4 capítols de «La vida de casats d'Elena i Fidel», i 4 guspirejants «Contes de O'Henry».

15 ESPLENDIDES VARIETATS (El món en què vivim).

52 NOTICIARI FOX (un cada setmana)

I la millor selecció de variats assumptes interpretats per una veritable constel·lació de joves estrelles de fama mundial, com Oliwe Borden, Madge Bellamy, Louis Moran, Sally Phypys, Nancy Nash, Margaret Livingston, Neil Hamilton, Don Alvarado, i estrelles de categoria, com Alma Rubens, Virginia Valli, Earle Foxe, Blanche Sweet, J. Farrell McDonald i Bel e Bennett

Temporada Fox 1927-1928

plasmacions vives de l'art cinematogràfic suec. Sjöström com Stiller i Gade, següent produït pels americans i amb artistes americans, pel·lícules el fons de les quals revela la sempre el treball i l'esforç creatiu d'un artista fet en el moviment de la Svenska.

Avui, però, aquesta preparació, segons les darreres noves, un nou període d'actuació.

Alemanya

El triomf del film alemany data dels finals de la guerra. Aleshores les produccions germàniques traspassaren les fronteres revelant de sobte els principis d'aquesta tècnica, que una vegada desenvolupada degudament, ha revolucionat els procediments americans. En la nostra ciutat es projectaren «La Princesa de les ostres», i «Madame Dubarry», mostres primeres del que era el film alemany. Aquestes pel·lícules obtingueren, a més, l'èxit comercial, un triomf extraordinari. Després en vingueren d'altres, que si bé es presentaren com a pel·lícules d'edició moderna i de caràcter extraordinari, enen, en realitat produïdes en plena guerra.

La pel·lícula, però, que frapà més fortament, fou «El gabinet del doctor Caligari». S'estrenà al teatre Novetats, per compte d'una casa alemanya.

Del cinema alemany n'ha estat aprofitat tot el que hi havia de bo. La tècnica en la construcció de l'escenari pròpiament dit, la il·luminació dels interiors en relació a la fotografia, el plantejament i desenvolupament dels conflictes resolts d'una manera més senzilla i per tant més real i més humana.

Davant d'un film americà, l'alemany serà sempre — comptant que sigui una producció de les bones — més humil, de més contingut ideològic, de més lògica i més unitat en l'acció filmada. Els artistes germànics, dominen més intensament el dramatisme i dibuixen més justament i més humanament la psicologia dels personatges. De la mateixa manera que les dues primeres produccions que ens arribaren d'Alemanya triomfaren esplendorosament entre nosaltres, triomfaren igualment a totes les grans capitals del món. Hi hagué un moment que a Europa, un mercat de domini americà, les pel·lícules d'aquest país semblaven experimentar un retrocés. Pitjor encara. A Nord-Amèrica mateix, en el cor del Broadway, la producció germànica triomfava. Emil Jannings, Pola Negri, sobretot Ernest Lubitsch, es feien populars a Nova York. Aleshores les direccions d'aquestes tentatives formidables americanes, compregueren el perill de que altra vegada el mercat europeu, sofrint la concurrència, dins del seu mateix país del film alemany, ràpid, amb la seguretat que donava el dòlar, davant una nació en plena crisi com Alemanya, contracten els grans valors del cinema germànic. Avui, entre la dotzena de figures sobresortint dels estudis nord-americans, l'element estranger predomina. És, en certa manera, un benefici, car aquests artistes emmoltats en els procediments americans, han perdut tota l'exageració que posseïen, conservant, però, el que hi ha de millor i general de l'esperit europeu.

El més gran consorci productor alemany ha estat la U. F. A., inicials que corresponen a la dominància general d'Universum Film Aktiengesellschaft, que es creà a base de diverses cases productores. Al costat d'aquestes, hi ha hagut sempre d'altres, de més petites, l'Emelka. Terra film i Phoebus, que darrerament feu fallida i promogué un gran escàndol polític, car s'hi descobrí un ajut financer per part del Govern alemany.

Gairebé tots els films de més èxit han estat exhibits a Barcelona, però definitivament, car al costat dels seus èxits i bona organització artística en la producció, la U. F. A. ha patit d'un expansionisme comercial molt dolent. Hi ha hagut pel·lícula extraordinària que un cop sortida del país, ha passat un veritable calvari. En pel·lícules, el més interessant és l'amortització. Això semblaria una perogrullada, però cal vetre fins on arriba la importància del factor lloguer i empresari. Una pel·lícula, per bona que sigui, si no té una distribució intel·ligent no triomfa. Si en lloc de parlar ara del film alemany parléssim de l'aspecte de la producció, en general, ens permetriem donar una llista d'una cinquantena de pel·lícules bones a tot ser-ho, que no han obtingut l'èxit que mereixien, algunes de les quals ni han pogut estrenar-se. Aquesta desorganització comercial ha estat el gran defecte de la producció alemanya. Al costat d'aquest n'hi ha un altre igualment essencial: el film alemany no té terme mitjà o és molt bo, o és senzillament dolent.

Es diu que el film alemany és, en conjunt, deficient, trist. Ajuda molt a fer-se aquesta idea l'abundància d'interiors que tenen les pel·lícules germàniques. Hi ha producció que ha estat tota realitzada dins l'estudi. A més ombrengen excessivament les flutres abusant de la combinació gris-fosc, en lloc d'aquest to il·luminatament d'altres films americans «Metro». La claror natural sempre és una joia per als ulls i totes les combinacions de laboratoris no arribaran a produir la nitida claredat d'un bell exterior filmat a ple aire.

La producció alemanya, però, ha evolucionat més. En aquests darrers anys ha esdevingut de més finor i més orientada comercialment. La llista és que els seus grans directors i artistes treballin per compte dels consorcis americans.

Restà encara Fritz Lang, un prestigi cabdal dins el cinema mundial. Wina, que si bé és txeoslovac, pot classificar-se dins el moviment cinematogràfic germànic. Robinson, Mollerand i Arnold Fanck. Dels actors, Merner Kraus, l'actor, per menys guany, més extraordinari que els alemanys tenen.

En conjunt, el film alemany ha jugat un primer paper en l'evolució del cinema en aquests darrers anys. La seva existència va estretament lligada a l'esdevenidor del cinema.

El futur d'aquest és difícil de dir, car si bé pertany en part a nosaltres, pertany també a les contingències de la vida. El que és pot dir és que el cinema actual deu molt i molt als alemanys. Aquest em sembla que és el millor elogi que pot dir-se de la pel·lícula germànica.

Rússia

La producció cinematogràfica es trobava concentrada en un 50 per 100 a Moscou; només dos estudis treballaven prop de Petrograd. En 1917 es registren per tot Rússia uns 70 cases dedicades al comerç cinematogràfic amb un total aproximat de dos mil cinemes. La revolució porta una desorientació formidable. En el nostre estudi citat anteriorment ja diguérem les primeres decisions preses pel govern, per una centralització total del comerç de cinema. En 1918, per una ordre del Consell de Comissaris del Poble, el comitè Skobleff, transformat per Kerensky en Comitè d'Educació, realitza dos films, titulats «Nicolau II», i «El que fou ja no tornarà a ésser». Més tard, Lunatcharsky, feu el seu primer film, «Besserrements», tècnica ment molt deficient.

En transferir-se la capital a Moscou, Petrograd es convertí en el centre productor de Rússia. Diverses organitzacions col·lectives, prengueren masses, activitat especialment la «Rous», que realitzà, entre altres, el film «Polikouska», l'única pel·lícula veritablement russa que ha estat projectada en la nostra ciutat.

En març de 1918, es decreta la socialització del comerç cinematogràfic. Els cinemes, els estudis, les cases de lloguer, amb tot llur material, passen sota el control directe de l'Estat. Es creen comitès, escoles d'obers, noves activitats artístiques, amb l'objectiu ben definit de fer film. Els organismes d'Estat, Consell d'Economia Nacional i Comissariat d'Educació Pública, es parteixen la direcció de la indústria cinematogràfica en tots els seus aspectes. L'organització oficial de l'Estat pel cinema és la Sersapm.

Per tot l'any 1919 se segueix produint, especialment pel·lícules de propaganda. Es dona a conèixer l'«Inventada Polikouska» i «El tsarévich Alexis», «Sara» i «L'obor (heretici».

Paral·lament a la producció de films els organismes de l'Estat cuiden de la creació de cinemes, inaugurant un servei de camions de projecció.

En 1921 uns operadors del Comitè de Moscou llançaren un film emocionant de 1.500 metres de llargada. «La fam»; un repertatge cinematogràfic en els temps tràgics de la fam a les vores del Volga. Aleshores es comencen a fer sentir les noves orientacions de la «N. E. P.». Per compte del Govern, s'adquireix un lot de films estrangers, els millors d'aquells temps, per tal de projectar-los per tot Rússia. Mentrestant, la producció nacional oferia un gran film, el primer positivament acceptable, «Pietat infinita», i després un altre, «El miracle», que foren acollits amb una emoció i un interès extraordinari i que traspassaren les fronteres. S'exhibiren a Berlín.

L'entrada de pel·lícules estrangeres feu sentir l'activitat del negoci del film. En l'aspecte de producció es realitzava «El pare Serepi» i «Les aventures d'Octabrine».

En 1923, l'organització econòmica pren una estabilització i es produeixen les pel·lícules «El secret diplomàtic», «Comediants», «L'ermita de Sant Joan», «El poder dels Soviets», «El xambelà de Sa Majestat» i el gran film «Els Partidaris Rojos» i «Sietan Hattourina».

Actualment, ultra la «Sersapm», hi ha com a productores, la «Fotokino», la «Kino-Nor», la «Proletkino» i la «Mejrabprom».

Els films russos realitzats fins ara i que poden classificar-se com a grans produccions, són «La vaga», «El cuirassat Potemkine», «El crit», «Aelita» i «El Postillero».

D'aquests ja hem dit que només «Polikouska» es feu a Barcelona. Darrerament a París, s'ha projectat «El cuirassat Potemkine», que fou un gran èxit de públic i de crítica i que un director austríac portà a la península sense que fos fàcil de vendre-la. A més a més de tots els films citats, les diferents organitzacions cinematogràfiques n'han produït d'altres, la llista dels quals es faria interminable. Les característiques essencials del film rus són: la recerca d'originalitat en la decoració i en el joc dels actors, el naturalisme amb què són interpretats i la senzillesa de procediments de què es valen per resoldre les situacions, sempre típicament nacionals.

Aquesta consideració preliminar a les notes sobre l'estat actual del cinema a Rússia posa la qüestió del cinema local o internacional. Hi hagué un temps que els grans productors cinematogràfics es decantaren vers una nova forma de cinematografia objectiva, sense tipismes i localismes de cap mena, amb una tècnica acceptada. Aquests intents fracassaren. S'ha demostrat que el film avança per les innovacions que les nacions individualment realitzen. L'internacionalisme en matèria de producció cinematogràfica no és viable. El gran triomf de la pel·lícula americana es deu a l'optimisme que inclou i el reflex que dona la vida americana. El públic cerca la vida, els problemes i conflictes sentimentals d'altres pobles i races. Forçosament, essent la psicologia dels personatges diferent, una de les altres, els films ofereixen una diversitat de procediments constructius i de matisos. La tècnica cinematogràfica no consisteix en altra cosa que saber resoldre, el més humanament possible, i amb màxima plàstica cinematogràfica, les escenes que les situacions característicament nacionals promouen.

Per això els artistes russos amb la col·laboració d'elements estrangers no han pogut fer uns films que arribessin a donar la sensació d'un art original i veritablement rus. Els cineastes, i la inquietud renovadora que dona el treball amb unes teories extremes d'un realisme nacional. Per altra banda, a França, com a Alemanya, no han produït altres films que els basats en unes argumentacions mediocres sense que els cordin el poble rus. L'element rus és totalment inexistent en les pel·lícules aquestes. Només s'han salvat per la presentació decorativa ben resolta i pel treball dels artistes.

Aquest moviment cinematogràfic rus a l'estranger, no es pot considerar com típicament nacional. En parlar del cinema a Rússia, cal concretar-se al desenvolupament i estat actual que aquest ha assolit en aquell país. En dos grans períodes es pot dividir l'existència del film rus: abans de la revolució, dita d'«octubre», i després d'aquesta.

